...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 193 (6112) СЕНТЯБРИИН 24 ВОСКРЕСЕНЬЕ 1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Октябриин урда тээхи мүрысөөнэй тугые улам дээшэнь үргэе!

Большевистскэ агитатор

Ленин—Сталинай партяар хүтэлбэрээр советскэ арад болбол коммунизм байгуулгын агуухэ программые амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Советскэ хүнүүд байгаалиин хүсэнүүдые хүнтүрэлтэнэй түүхэдэ анха түрүүлэн ажалшадта алба хэлгэдэ зорюулжа байна, үйлэдбэриин хүсэнүүдые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхын түлөө тэмсэнэ, сагай уларилые хубилгана, ой модоной түйлэй ехэ массивуудые байгуулна, дэлхэй дээрэ хамагһаа ехэ электростанцинуудые барина, намагуудые хатаана, сүл гобинуудые сэсэгтэ садууд болгоно.

Советскэ арад ба бүхы ороной ажалшад Куйбышевска ба Сталинградска гидроэлектростанцинуудые Волга мүрэн дээрэ ба Туркменскэ Главна канал бариха тухай советскэ правительствын түүхэтэ тогтоолые советскэ социалистическэ державын хүсэ шадалай, тэрэнэй сталинска эб найрамдалай политикын шэнэ эли тодо гэршэ мүн гэжэ угтаһан байна.

Коммунизмын эдэ асари ехэ барилганууд тухай мэдээсэл бүхы дэлхэйдэ дуулдажа, үнэн сэхэ бүхы хүнүүдтэ омог баяр түрүүлбэ.

Советскэ хүнүүдэй сэдьхэл патриотическа омогорхолой мэдэрэлээр халинхай. Шэнэ гайхамшагта барилганууд тухай советскэ правительствын шиидхэбэринүүдые бүхы орон дотор—фабриканууд ба заводууд дээгүүр, шахтануд ба рудниктуудта, колхозууд, МТС-үүд болон совхозуудта, советскэ болон научна эмхи зургаануудта,—һуралсалай ехэдэ заведенинүүдтэ ба һургуулинуудта—хаа хаанагүй баяр баясхалантайгаар зүбшэн хэлсэжэ байна. Бүхы советскэ арад манай Эхэ ороние һалбаран мандуулха, ажалшадай ажана тэниглэн байдалые улам саашадань һайжаруулха тухаа үдэр бүриин анхарал оролдолго гаргажа байһанайнь түлөө большевистскэ партида, советскэ правительствода, нүхэр Сталинда сэдьхэлэй баясхалан хүргэнэ. Советскэ хүнүүдэй туйлай ехэ баяр омогорхол хадаа гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө ажалай шэнэ дэбжэлтэ дотор, бүхы арадай социалистическэ мүрысөөнэй далайса дотор харагдана.

— Нүхэр Сталинай үүсхэлээр хэрэглэгдэһэн туйлай ехэ барилганууд болбол,—гэжэ Молотовой нэрэмжэтэ ленинградска заводой мастер нүхэр Дулин мэдүүлээ,—бидэниие шэнэ зоригто ажалда зоригжуулна. Бидэнэр үдэрһөө үдэртэ улам һайнаар хүдэлмэрилхэбди.

Манай олон миллион агитаторнууд советскэ правительствын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые пропагандалха талаар мүнөө ехэхэн хүдэлмэри ябуулжа байна. Тэдэнэй дулэтэ хурса үгэнүүд Советскэ Союзай арадуудай бүхы хэлэнүүд дээрэ соностоно. Манай агитаторнууд хододоо олониитын дунда, хододоо арадай дунда ажалладаг. Тэдэнэр — Ленин—Сталинай партиин политикые оролдолготойгоор пропагандалагшад, коммунизмын түлөө эдэбхитэй байлдагшад мүн.

Агитаторнуудай зориг бадаруулагша, тодо һонор ба арюун хүдэлмэри тухай һонирхолтой, дура буляама ба һургаал абама олон номуудые бэшэжэ болохо байна. Сталинградска тракторна заводой ахалагша мастер, коммунист Николай Храмов хэдэн олон жэлэй туршада агитационно хүдэлмэри ябуулна.

—Куйбышевска ба Сталинградска гидроэлектростанцинууд хадаа дэлхэй дээрэ хамагһаа ехэ хүсэтэй байха юм,—гэжэ тэрэ хүдэлмэришэдтэ хэлэбэ.—Тиимэ барилгануудые имагтал манай Эхэ орон барижа шадаха байна. Волжско гидроэлектростанцинуудые барилга тухай шиидхэбэринүүд хадаа эб найрамдалай түлөө, дай үүдхэгшэдтэ эсэргүү тэмсэлшэдэй гарта шэнэ хүсэтэ зэбсэг боложо үгэхэ байна. Байгаалиие ба бүхэли хизаарай ажабайдалые шэнэдхэн хубилгаха барилгада манай Сталинградта ехэ үүргэ үгтэһэниинь иланган һайшаалтай. Сталинградай бүрэ бүхы советскэ хүнүүдые, бүхы дэлхэй дээрэхи арюун хүсэлтэ бүхы хүнүүдые зоригжуулна. Сталинградска гидроэлектростанциин галнууд хадаа коммунизмын галнууд мүн.

Большевистскэ агитаторнууд хадаа Ленин — Сталинай идеянуудые олониитын дунда нэбтэрүүлнэ, эдэ идеянүүдэй илалтые, тэдээнэй бүгэдые илагша хүсые манай орондохи социалистическэ байгуулалтын тодорхой жэшээ баримтануудаар харуулна. Манай агитаци ажабайдалтай таһаршагүй холбоотой. Тэрэ хадаа арадай гол шухала интересүүдые, хүсэл зоригые бэелүүлнэ, тэрэ хадаа үнэн, тодорхой ба үрэ ехэтэй байдаг.

«Агитаци хадаа хэзээшье, хаанашье партиин гол зэбсэгүүдэй нэгэниинь байдаг» гэжэ нүхэр Сталин һургана. Большевистскэ агитаци хадаа ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ талаар ябуулжа байдаг партийна организацинуудай бүхы олон түрэлэй ажал-ябуулгын шухалын шухала хуби мүн. Манай парти олониитын дунда политическэ хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ, тэрээнэй хэмжээе дээшэлүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулжа байдаг. Агитаторнуудые шэлэн олохо ба хүмүүжүүлхэ, тэдэнэрэй ажал-ябуулгые үдэр бүри хүтэлбэрилхэ талаар үргэлжэдөө хүдэлмэрилхэ шухала гэжэ ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй тогтоолнууд дотор нэгэнтэ бэшэ заагдаһан байха юм. Олониитын-политическэ хүдэлмэри ябуулхын тула эрхим хүсэнүүдые томилон табиха шухала. Агитациин идейнэ хэмжээ дээшэлүүлгын шухалын шухала эрхэ нүхэсэл юуб гэбэл, олониитын-политическэ хүдэлмэридэ партийна ба советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй өөһэдөө хабаадаха, ажалшадай суглаанууд дээгүүр политическэ элидхэлнүүдые тэдээнэй хододоо хэжэ байха ябадал болоно. Агитационно-ниитын хүдэлмэридэ интеллигенциие үргэнөөр хабаадуулха хэрэгтэй.

Парти ба правительствын тогтоолнуудые, уласхоорондын байдал ба советскэ гүрэнэй гадаадын политикые хүдэлмэришэдтэ, колхознигуудта, интеллигенцидэ үдэр бүри тайлбарилан ойлгуулжа байха, город ба деревниин ажалшадай социалистическээр ушар ёһо мэдэлгые дээшэлүүлжэ байха, бүхы ажалшадые советскэ патриотизмын сурталаар хүмүүжүүлжэ байха гээшэ партийна организацинуудай эгээн шухала зорилго мүн.

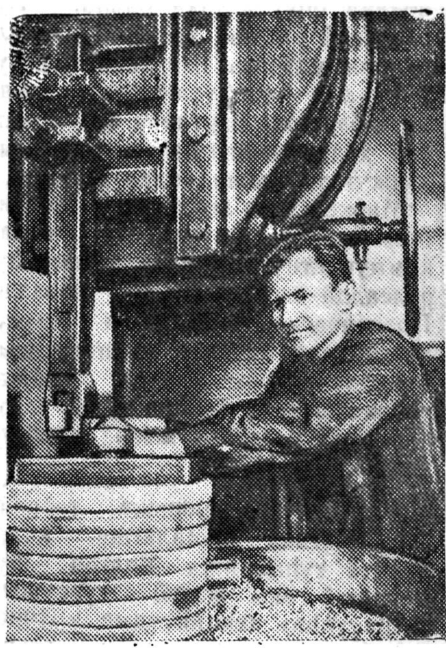
Большевистскэ агитациин хүсэниинь юуб гэбэл, тэрэ хадаа коммунистическэ байгуулалтын тодорхой зорилгонуудые шиидхэлгэдэ зорюулагданхай, шэнэ ажабайдал зохёон байгуулжа байгаа олон миллион советскэ хүнүүдэй практическа ажал-ябуулгатай таһаршагүй холбоотой.

Большевистскэ үгөөрөө, өөһэдынгөө жэшээгээр коммунистическэ байгуулалтада ажалай баатаршалга гаргаха ябадалда олониитые элсүүлэн оруулжа байдаг хүнүүд үйлэдбэриин новаторнууд, хүдөө ажахын түрүүшүүл манай партяар хүмүүжүүлэгдэһэн гайхамшагта хүнүүд агитаторнуудай дунда олон. Агитаторнууд түрүү дүй дүршэлые арадай ажахын бүхы һалбаринуудта дэлгэрүүлхын түлөө үсэдөөр ба эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэжэ байдаг, бүхы шэнэ, прогрессивнэ юумэнүүдые оролдосотойгоор пропагандалжа байдаг.

Агитаци — ехэ искусство мүн. Кадрнуудай энэ искусствые шудалхынь тулада тэдэниие хүмүүжүүлгээр саг үргэлжэ оролдосотойгоор хүдэлмэрилхэ хэрэгтэй. Олониитын-политическэ хүдэлмэри һайжаруулха тухай, агитаторнуудые үдэр бүри хүтэлбэрилхэ тухай ВКП(б)-гэй ЦК-гэй заабаринуудые сэхэ шууд дүүргэхэ хэрэгтэй.

Манай үдэрнүүдтэ агитаторнуудай зорилгонууд — туйлай ехэ, харюусалгатай ба хүндэтэй. Советскэ арадай бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтанууд тухай хөөрэхэ зуураа, Ленин — Сталинай партиин политикые пропагандалха зуураа, манай агитаторнууд ниитэ зоной политическэ мэдэрэлые дээшэлүүлнэ, коммунистическэ байгуулалтын хэрэгтэ тэдээнэй творческо эдэбхиие хүгжөөнэ. Манай илалтануудай туйлай ехэ байха бүринь, манай горизонтнуудай үргэн ехэ байха бүринь, большевистскэ хурса үгэ хадаа олониитын дунда бүри хурсаар ба хүсэтэйгөөр дуулдажа байха ёһотой.

(**«Правдын»** түрүү бэшэгһээ).

Ленинэй орденто ПВЗ-гэй паровозохабсаралгын цехтэ. Цехын коллектив эб найрамдалай вахтые үргэлжэлүүлэн, Октябриин урда тээхи мүрысөөндэ оролсобо. Эндэ долбежник А. Т. Шаталов үйлэдбэриингөө бүтээсые 277 процент хүрэтэр дээшэлүүлбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус цехын солото долбежник А. Т. Шаталов ажаллажа байна.

В. Муллерай фото.

Сельпонуудай мүрысөөн

Заиграйн аймпотребсоюзай Дабаатын сельпогой хүдэлмэрилэгшэд хаа хаанагүй үргэнөөр дэлгэрһэн Октябриин урда тээхи мүрысөөндэ хабаадалсанхай.

Сельпогой продавецүүд колхознигуудай дунда үргэн хэрэглэлэй эд бараа элбэгээр наймаална. Сентябриин 18-да сельпогой коллектив эд бараанай эрьесээр жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэбэ.

Энэ сельпогой хүдэлмэрилэгшэд ноябриин 7-ной һайндэр хүрэтэр жэлэйнгээ түсэбэй дээдэ тээ үшөө 360 мянган түхэригэй эд бараа ажалшадта худалдаха уялга абаад, хүдэлмэрилжэ байна. Тэдэнэр энэ уялга абахадаа Иволгын аймпотребсоюзай Саянтын, Верхне-Талецка (Заиграй) сельпонуудай коллективүүдые социалистическэ мүрысөөндэ уриһан юм.

Мүнөө эдэ коллективүүд мүрысөөнэй түрүү һууриин түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна.

Д. Данилин.

Республиканска Хүндэлэлэй Доска

Гүрэндэ таряа тушааха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэнэй түлөө ВКП(б)-гэй айкомуудай ба аймсоведүүдэй гүйсэдкомуудай зууршалгаар доро дурсагдаһан колхозууд республиканска Хүндэлэлэй доскада бэшэгдээ гэбэл:

КАБАНСКЫН АЙМАГ:

Твороговско сельсоведэй **КИРОВЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ** колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ **К. А. ЧЕРНИКОВ**, парторганизациин секретарь **С. Ф. БАБИНЦЕВ**).

Нюкскэ сельсоведэй **«17 ПАРТСЪЕЗД»** колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ **С. А. ЗАЛУЦКИЙ**, парторганизациинь секретарь **П. А. ПАШИН**).

ИВОЛГЫН АЙМАГ:

Гурульбинска сельсоведэй **БУДЕННЫН НЭРЭМЖЭТЭ** колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ **Д. Г. ОВЧИННИКОВ**, парторганизациинь секретарь **И. А. АСТРАХАНЦЕВ**).

КУРУМКАНАЙ АЙМАГ:

МАЛЕНКОВОЙ НЭРЭМЖЭТЭ колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ **М. А. ЗАРУБИН**, парторганизациинь секретарь **Н. Г. ТЕЛЯТНИКОВ**).

Агуухэ Октябриин хүндэлэлдэ

Мяханай комбинадта 70 бригаданууд мүрысэнэ

Улан-Удын мяха-консервын комбинадта Агуухэ Октябрьска революциин 33-дахи жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөн үргэн далайсатайгаар дэлгэрбэ. Хүдэлмэришэд ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд стахановска вахтада жагсаад, үйлэдбэриингөө бүтээсые ехээр дээшэлүүлжэ байна.

Табанжэлэйнгээ даалгабарита түсэбые 4 жэл 8 һара соо уридшалан дүүргэһэн колбасна цехын (начальнигынь нүхэр Юращук) коллектив 1951 оной түсэбөөр ажаллан, сентябриин түрүүшын хахад соо 26 вагон колбасна зүйл үйлэдбэрилэн гаргаба. Тиин, һараһаа һарада ажалай үндэр бүтээсэ туйлан, комбинадайнгаа дирекциин ба профсоюзна организациин дамжуулгын Улаан туг бүхөөр барижа ябана.

Солото стахановка Нина Роговагай хүтэлбэрилдэг колбаснигуудай бригада Октябриин урда тээхи мүрысөө комбинат дотороо түрүүлэн үүсхээ. Бригадын гэшүүд ноябриин 7 хүрэтэр жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ уялга абаад, ажалай үльгэр жэшээ харуулжа байна. Уржадэр сентябриингаа даалгабарие дүүргээд, октябрь һарын түсэбөөр ажаллажа эхилээ.

Нүхэр Роговагай бригадын үүсхэлээр мүнөө комбинат дотор 70 бригаданууд мүрысэжэ байна. Консервнэ заводто нүхэр Ямбуровагай бригада үдэр бүхэндэ 4 вагон консервэ хайрсаглан, мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

А. Шестаков.

Сезонно түсэбөө дүүргэбэ

Улан-Удын модоной завод уһанһаа модо гаргаха сезонойнгоо түсэбые болзорһоонь урид, сентябриин 15-да дүүргэбэ. Заводой коллектив сезоной дүүрэтэр үшөө хэдэн арбаад мянган кубометр модо уһанһаа гаргажа, барилгада үгэхөөр хараална.

Республикын аймагуудта таряа хуряалгын ябаса тухай

БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын мэдээн

1950 оной сентябриин 20.

Ээлһэн һуурінь	АЙМАГУУД	ороһото культурануудые хадалга (процентээр)
1.	Курумканай	79,1
2.	Прибайкальска	76,8
3.	Хэжэнгын	75,9
4.	Кабанскын	74,3
5.	Кударын	73,9
6.	Баргажанай	72,5
7.	Бичурын	68,8
8.	Закаменай	66,4
9.	Байкало-Кударын	64,2
10.	Яруунын	59,7
11.	Хориин	58,7
12.	Тарбагатайн	58,4
13.	Ториин	57,8
14.	Түнхэнэй	57,2
15.	Мухаршэбэрэй	56,6
16.	Заиграйн	56,5
17.	Иволгын	55,3
18.	Кяхтын	55,0
19.	Сэлэнгын	50,7
20.	Зэдын	42,4

Республикын аймагуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай

БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын мэдээн

1950 оной сентябриин 20.

Ээлһэн һуурінь	АЙМАГУУД	һурилэгдэһэн үбһэн (процентээр)	Силос даралга (процентээр)
1.	Закаменай	101,7	102,4
2.	Баргажанай	89,7	56,7
3.	Түнхэнэй	75,9	67,9
4.	Кабанскын	75,4	72,0
5.	Прибайкальска	69,5	87,0
6.	Байкало-Кударын	69,3	41,6
7.	Бичурын	68,0	53,4
8.	Курумканай	66,7	35,4
9.	Мухаршэбэрэй	62,1	59,0
10.	Заиграйн	61,8	28,1
11.	Хориин	59,0	67,4
12.	Яруунын	57,9	41,2
13.	Ториин	55,4	66,7
14.	Хэжэнгын	53,7	67,8
15.	Тарбагатайн	53,4	51,3
16.	Кударын	48,7	75,7
17.	Кяхтын	46,4	105,8
18.	Иволгын	46,0	97,6
19.	Зэдын	41,7	48,5
20.	Сэлэнгын	39,0	27,9

СОВЕТСКЭ СОЮЗ ДОТОР

Нютаг бүриин һонинууд

▲ Украинада 65 мянган гектар шэниисэ ба хара таряан ногоон тэжээл болгохын тула таригдаа.

▲ Киевтэ 125 үлүүтэй предприятинууд валова продукци гаргалгаар табанжэлэйнгээ түсэбые дүүргээ. Республикын столицын 20 мянга шахуу стахановецууд 6-һаа 23 хүрэтэр жэлэй нормонуудые дүүргэжэ, өөһэдынгөө счедуудта бэшүүлэнхэй.

▲ Энэ жэлдэ Иркутскын ба Иркутска областиин ажалшад 200 үлүүтэй «Победа» ба «Москвич» автомобильнуудые өөһэдтөө абаба.

▲ Крымэй урда эрьедэ 120 санатори ба амаралтын гэрнүүд бии юм. Тэндэ мүнөө нэгэн доро 15 мянган ажалшад — нёдондоной хиһоо 3 мянгаар олон хүн аргалуулжа ба амаржа байна.

▲ Ородой элитэ ехэ эрдэмтэ этнограф, антрополог ба аянша Н. Н. Миклухо-Маклайн зохёолнуудай нэгэдэхи том хэблэгдэн гараба. Тэрээн соо эрдэмтын дневнигэй зарим хуби, тодорхойлбол, Шэнэ Гвинеягээр аяншалһанай (1870—1872) дневник оронхой. Урда Америка тухай тэмдэглэлнүүдынь эгээл түрүүшынхеэ энээн соо хэблэгдэ.

Уралайхид Волжско гидроэлектростанцинуудта туһална

КУШБА. (Свердловско область). Калининай нэрэмжэтэ Баранчинска электромеханическа заводой коллектив Волгодохи сталинска агуухэ барилгануудай захилнуудые дүүргэжэ эхилээ. Экскаваторнуудта хэрэгтэй электротүхеэрэлгын түрүүшын гурбан комплектнүүдые бүтээбэ. Эдэ моторнуудынь Куйбышевска ба Сталинградска гидроэлетростанцинуудта зорюулан Ново-Краматорско заводой бүтээжэ байгаа хүсэтэ машинануудта хэрэглэгдэхэ юм.

Эдэ харюусалгатай захил дүүргэлгые уралайнхид эрхим стахановецуудтаа даалгаа. Нүхэр Батуринай хүтэлбэрилдэг бригада бүхы хүдэлмэреэ графигһаа нилээд урид гүйсэдхэнэ.

Волжско гидростанцинуудай захилнуудые дүүргэлгэдэ заводой олониитын зүгһөө хиналта тогтоогдобо. Сталинска барилгануудта туһалхын тула, инженернууд, стахановецууд, партийна ба профсоюзай хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадалгатай комитет байгуулагдаа.

Ажалта үдэрнүүдтэ ороһо авансаар хубаана

БАРНАУЛ. (ТАСС). Алтайн хизаарай колхозууд ажалта үдэрнүүдтэ ороһо авансаар үгэжэ эхилээ. Шипуновско районой «Красная Заря», «Первое Мая» ба «Память Ленина» гэжэ хүдөө ажахын артельнүүдэй колхознигууд ажалта үдэр бүридөө 1 килограмм хахад ороһо абажа байна, мүн Барнаульска хүдөөгэй районой колхознигууд ажалта үдэр бүридөө 2 килограмм ороһо абахань.

Колхознигууд артелиингээ түүхые бэшэнэ

МАХАРАДЗЕ. (Грузинска ССР). (ТАСС). Дзимити тосхоной зон «Ахалгазрда коммунисти» колхозой эмхидхэгдэһэнһээ хойшо 20 жэл болоһоной ойе тэмдэглэбэ. Хүдөө ажахын энэ артелие эмхидхэгшэд — коммунистнууд Салуквадзе, Андгуладзе ба Цинцадзе гэгшэдэй үүсхэлээр, тэндэхид артелиингээ түүхые бэшэжэ эхилээ.

Нютаг бүриин һонинууд

★ Узбекистанай колхозууд дотор политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ республиканска обществын 200 лекторинууд энэ жэлэй эхинһээ хойшо нээгдэбэ. Энэ саг соо хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ арбан мянган элдэб янзын лекцинүүд уншагдаһан байна.

★ Горючи, резинэ ба бусад материалнуудые комплексно ёһоор алмахын түлөө мүрысөө үүсхэһэн московско шофер-новатор нүхэр Артемовэй үүсхэлые Минскын шофернууд үргэнөөр дэмжэбэ. Гансахан Минскэ автозаводой шофернууд жэлэй эхинһээ хойшо 25 мянга гаран килограмм дизельнэ түлишэ ба 15 мянган килограмм бензин алмаба.

★ Украинын КП(б)-гэй Харьковска, Днепропетровско, Одесскэ, Сталинска ба Львовско обкомуудай дэргэдэхи хоёр жэлэй партийна һургуулинуудта заняти эхилээ. Энэ жэлдэ тус һургуулинуудта хүтэлбэрилхы партийна, советскэ, комсомольско ба газетнэ мянга гаран хүдэлмэрилэгшэд абтаба.

Партийна гэгээрэлэй системэдэ һуралсалай жэлые эмхитэйгээр эхилхэ

Н. РОГОВ, ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой секретарь

Большевистскэ парти болбол бүхы коммунистнуудые, хүдэлмэриин элдэб һалбаринуудтахи хүтэлбэрилхы кадрнуудые ба партийнабэшэ үргэн олон интеллигентнэрые марксистско-ленинскээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ айхабтар ехэ удхашанар олгсдог.

Нүхэр Сталин ВКП(б)-гэй XVIII съезд дээрэ хэлэһэн түүхэтэ элидхэл соогоо энээн тухай партиин зорилгонуудые тодорхойлон иигэжэ хэлээ һэн:

«Партийна пропагандын зорилго, кадрнуудые марксистско-ленинскээр хүмүүжүүлгын зорилго юуб гэхэдэ, обществын хүгжэлтын хуули ёһонууд тухай марксистско-ленинскэ наукые шудалхадань хүдэлмэриин бүхы һалбаринуудтахи манай кадрнуудта туһалха ябадал болоно».

Социализмһаа коммунизмда дамжан орохо зорилгые советскэ арадай амжалтатайгаар бэелүүлжэ байгаа мүнөөнэй условидо манай кадрнуудай идейно-политическэ хэмжээе дээшэлүүлгэ хадаа партийна организацинуудай шухалын шухала зорилго болоно. Марксистско-ленинскэ теори манай кадрнуудта эли тодо перспективэнүүдые, хүдэлмэридэнь этигэл найдабари олгодог, Ленин — Сталинай агууехэ хэрэгэй илан мандалгада этигэлыень бэхижүүлдэг байна.

ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй сусаршагүй анхарал оролдолгын ашаар коммунистнууд, бүхы ажалшад марксистско-ленинскэ теорие саг үргэлжэ ба гүнзэгыгөөр шудалха бүхы условинуудтай болоо.

Бүхы орон доторнай олон тоото политһургуулинууд, кружогууд ба марксизм-ленинизмын университедүүд эмхидхэгдэнхэй. В. И. Ленинэй ба И. В. Сталинай зохёолнууд олон тиражтайгаар хэблэгдэн гарана. Манай партиин ба гүрэнэй кадрнууд «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» гэжэ сталинска номоор зэбсэглэгдэнхэй. Тус ном хадаа марксистско-ленинскэ пропагандые үзэгдөөгүй үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлгэдэ эхи табиһан байна. «Языкознанида марксизмын тухай», «Языкознаниин зарим асуудалнууд тушаа», «Нүхэдтэ харюу» гэһэн нүхэр Сталинай шэнэ зохёолнууд марксистско-ленинскэ наукые шэнэ теоретическэ заабаринуудаар баяжуулаа.

Марксистско-ленинскэ наукын агууехэ корифейнүүд В. И. Ленинэй, И. В. Сталинай гениальна зохёолнууд Советскэ Союзай арадуудай бүхы хэлэнүүд дээрэ, тэрэ тоодо бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуулагданхай, тэдэниие олон миллион коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүд шудална.

Большевигүүдэй парти хадаа пропагандистска кадрнуудай тон ехэ арми хүмүүжүүлэн ургуулаа. Тэдэнэр өөһэдынгөө үдэр бүриин хүдэлмэреэр хамагые илагша коммунизмын идеянүүдые олониитын дунда нэбтэрүүлнэ. Тэдэ идеянүүд хадаа арадуудай хоорондохи хани барисаанай ба эб найрамдалай түшэг тулгуури болоһон манай Эхэ ороной саашадаа һалбаран бадархын түлөө тэмсэлдэ советскэ арадые зоригжуулна.

ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй шиидхэбэринүүдые ба заабаринуудые хүтэлбэри болгон, Бурят-Монголой областной партийна организаци өөрынгөө кадрнуудые марксистско-ленинскээр хүмүүжүүлхэ нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Коммунистнуудай политическэ һуралсал жэлһээ жэлдэ улам үргэн далайсатай болоно. Һуралсалай үнгэрһэн жэлдэ республика дотор 502 политһургуулинууд, В. И. Ленинэй ба И. В. Сталинай биографинуудые шудалха 261 кружогууд, «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курсые» шудалха 472 кружогууд, үдэшын партийна 32 һургуулинууд ба марксизм-ленинизмын университет хүдэлмэрилөө. Олон мянган коммунистнууд өөһэдынгөө идейно-теоретическэ хэмжээе бэеэ даагаад һуралсан дээшэлүүлээ. Партийна гэгээрэлэй системэдэ партиин гэшүүд ба кандидадууд бултаараа шахуу хабаадуулагдаһан байгаа.

Партийна гэгээрэлэй идейно-теоретическэ хэмжээнь нилээд дээшэлээ. Олонхи политһургуулинууд ба кружогууд һуралсалайнгаа түсэбүүдые дүүргээ, коммунистическэ партиин теорие ба түүхые шудалхадань коммунистнуудта ехэ туһаламжа үзүүлээ.

Политһургуулинуудта, үдэшын партийна һургуулинуудта ба марксизм-ленинизмын университедтэ һуралсаһан олон мянган коммунистнууд үзэһэн материалаа һайнаар ойлгоо.

Областной партийна организациин хэһэн эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэринь республика дотор партийна гэгээрэлые һайжаруулха ябадалда туһалаа. 1949 оной зун хүдөөгэй пропагандистнуудай һарын курсанууд ВКП(б)-гэй обкомой дэргэдэ ба 3 һарын курсанууд партиин горкомуудай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн байна. Курсануудта 400 шахуу пропагандистнууд һуралсаһан байха юм.

Партийна комитедүүдэй дэргэдэ политһургуулинуудай ба кружогуудай хүтэлбэрилэгшэдэй саг үргэлжын семинарнууд байгуулагдаһан байгаа. Тэрэ семинарнууд хадаа пропагандистска кадрнуудай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ шухала формо болоһон байна.

ВКП(б)-гэй горкомууд, райкомууд ба айкомууд партийна гэгээрэлдэ анхаралаа бүри ехээр хандуулдаг болоо, пропагандистнуудай хүдэлмэриие ба коммунистнуудай һуралсалые һайнаар хүтэлбэрилдэг ба хинадаг болоо.

Гэхэтэй хамта, һуралсалай үнгэрһэн жэлдэ партийна гэгээрэл эмхидхэлгэдэ ехэ дутагдалнууд гараһан байгаа гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Зарим партийна комитедүүд тус тус коммунистнуудай һуралсалай формонуудые тодорхойлхо хэрэгтэ хайша хэрэгээр, ёһо тэдыгээр хандаа. Политһургуулинууд ба кружогууд хэдэ хэдэн ушарнуудта коммунист бүхэнэй эрдэм бэлэдхэлые ба дурые хараада абангүйгөөр бүридүүлэгдэһэн байна. Жэшээнь, ВКП(б)-гэй Түнхэнэй айком үнгэрһэн жэлдэ политическэ һуралсалай формонуудые тодорхойлходоо, коммунист бүхэндэ индивидуальнаар хандангүйгөөр, партийна гэгээрэлэй сетиие бүридүүлһэн байгаа. Энээнһээ боложо олон политһургуулинууд ба кружогуудай һурагшадай состав нэгэ янзын бэшэ байгаа, бага эрдэмтэй коммунистнуудтай хамта теоретическэ ба юрэнхы һайн бэлэдхэлтэй, номые бэеэ даагаад шудалха дүршэлтэй нүхэд политһургуулинуудта ба кружогуудта оруулагдаһан байха юм.

Зарим партийна организацинууд партийна гэгээрэлэй сетидэ һуралсалай жэлые саг болзортонь эхилхэ ябадал хангаагүй байгаа. Заиграйн аймагай олон политһургуулинууд ба кружогууд хүдэлмэреэ ехээр гээгдэжэ эхилээ һэн.

Олон политһургуулинуудай ба кружогуудай хүдэлмэринь идейно-теоретическэ доодо хэмжээндэ үнгэргэгдөө, һурагшад занятинуудтаа хангалтагүйгөөр ябадаг, коммунистнуудай һуралсалай хойноһоо хиналта табигдаагүй байһан юм.

ВКП(б)-гэй зарим айкомууд, жэшээлхэдэ Иволгын ба Сэлэнгын айкомууд, коммунистнуудай бэеэ даагаад һуралсаха һуралсалые эмхитэйгээр ябуулга хангаагүй. Эдэ аймагуудта марксистско-ленинскэ теориие бэеэ даагаад шудалдаг коммунистнуудта туһаламжа болгон һуралсалай жэлдэ үсөөн лекцинүүд уншагдаһан байгаа. Теоретическэ асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүд ба семинарнууд тон үсөөн үнгэргэгдэдэг һэн. Ушар иимэһээ, марксистско-ленинскэ теориие бэеэ даагаад шудалдаг гэжэ тоологдодог зарим коммунистнууд өөһэдынгөө идейнэ хэмжээе дээшэлүүлхэ талаар юушье хээгүй шахуу байгаа.

Политһургуулинууд ба кружогуудай хүтэлбэрилэгшэдэй мэргэжэлые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ ябадал хангаха ёһотой, пропагандистнуудай семинарнууд үнгэрэгшэ жэлдэ олон газарнуудта хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилөө.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэхэ зуураа, партийна организацинууд нёдондо жэлэй урогуудые, партийна гэгээрэл эмхидхэлгын амжалтануудые ба дутагдалнуудые бүхы талаарнь хараадаа абаха уялгатай.

Партийна гэгээрэлэй системэдэхи шэнэ жэлдэ политһургуулинуудай, кружогуудай, үдэшын партийна һургуулинуудай хүдэлмэриин идейнэ хэмжээе улам дээшэлүүлхэ, коммунистнуудай бэеэ даагаад һуралсаха һуралсалые эршэмтэйгээр ябуулха, партийна гэгээрэлэй бүхы һалбаринуудые улам эмхитэй болгохо гээшэ республикын бүхы партийна организацинуудай зорилго мүн. Энэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэлгэ хадаа партийна гэгээрэлэй системэдэхи һуралсалай жэлдэ нарин һайнаар бэлэдхэхэ ба тэрэниие эмхитэйгээр эхилхэ ябадалһаа нилээд дулдыдаха байна.

Республикын партийна организацинууд һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлые түгэсхэхын тула бүхы хүдэлмэри хэжэ байна.

Хүдөөгэй хоёр зуу шахуу пропагандистнууд ВКП(б)-гэй обкомой дэргэдэхи һарын курсануудаар бэлэдхэгдээ. ВКП(б)-гэй горкомой дэргэдэ пропагандистнуудай 3 һарын курсанууд үнгэргэгдөө. Тэндэ 150 гаран хүнүүд һуралсаа. Мүнөө ВКП(б)-гэй обкомой ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой дэргэдэ 500 гаран пропагандистнуудые хабаадуулһан хоёр неделиин курсанууд хүдэлмэрилнэ. Иигэжэ 1949 ба 1950 онуудай туршада хүдөөгэй ба городуудай бүхы шахуу пропагандистнууд курсануудта бэлэдхэгдэжэ гараа.

Манай пропагандистска кадрнууд нилээд ехэ теоретическэ ба методическа бэлэдхэл абаа. Энэнь политһургуулинуудай ба кружогуудай занятинуудые улам үндэр идейно-теоретическэ хэмжээндэ үнгэргэхэ арга боломжо пропагандистнарта олгохо байна.

Партийна гэгээрэлэй сетьдэхи һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлэй асуудалнуудые партийна суглаанууд ба партийна активууд дээрэ, партийна комитедүүдэй заседанинууд ба пленумүүд дээрэ, пропагандистска хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөнүүд дээрэ бүхы талаһаань зүбшэн хэлсэхэ шухала. Энэ талаар, Улан-Удын партийна организаци горьтой хүдэлмэри ябуулаа. Коммунистнуудай политическэ һуралсал хүтэлбэрилгые саашадань һайжаруулха тушаа городской партийна организациин зорилгонууд ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой пленум дээрэ ба районно партийна активуудай суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Партийна гэгээрэлэй асуудалнуудые ВКП(б)-гэй горкомой пленум дээрэ ба активуудай суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэлгэ большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлэй оршон байдалда үнгэрөө. Нёднон жэлдэ зарим партийна организацинууд коммунистнуудай политическэ һуралсалые эмхидхэлгэдэ формализм гаргадаг байгаа, ВКП(б)-гэй горком ба райкомууд пропагандистнуудта ба консультантнуудта, мүн идейно-теоретическэ хэмжээгээ бэеэ даагаад дээшэлүүлдэг коммунистнуудта туһаламжа һулаар хүргэдэг байгаа гэжэ ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой пленумдэ хабаадагшад тэмдэглээ һэн. Пленум хадаа һуралсалай жэлые эмхитэйгээр эхилхэ ябадал хангахын тула тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан байна.

ВКП(б)-гэй горкомуудай, райкомуудай ба айкомуудай, мүн эхин партийна организацинууд коммунистнуудай юрэнхы эрдэмые ба политическэ бэлэдхэлые хараадаа абажа, партийна гэгээрэлэй сетиие зүбөөр бүридүүлхэнь шухала.

Партийна гэгээрэлэй сетиие бүридүүлхэдээ бүхы коммунистнуудые политическэ һуралсалда хабаадуулха, коммунист бүхэнэй һуралсалай формые зүбөөр тодорхойлхо ябадал хүтэлбэри болгохо шухала. Коммунистнуудай һуралсалай формонь тэрээнэй юрэнхы эрдэм ба политическэ бэлэдхэлтэй таараһан байха ба идейно-теоретическэ хэмжээгээ тэрэнэй саашадань дээшэлүүлхэ ябадал хангаха ёһотой. Политһургуулинууд ба кружогуудтахи һуралсалда хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, интеллигенциин дундаһаа партийнабэшэ эдэбхитэдые хабаадуулха шухала.

Ажалшад болбол В. И. Ленинэй, И. В. Сталинай ажабайдалые ба ажал-ябуулгые гүн ехээр һонирхожо шудална. Партийна организацинууд большевистскэ партиин агууехэ вождьнор ба эмхидхэлшэд, Советскэ гүрэниие байгуулагшад В. И. Ленинэй, И. В. Сталинай ажабайдалые ба ажал-ябуулгые шудалха ябадал үргэн ниитэ хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай болон интеллигенциин дунда улам үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ёһотой.

Һуралсалай үнгэрһэн жэлдэ областной партийна организациин коммунистнуудай нилээд хубинь «ВКП(б)-гэй түүхын хуряангы курсые» гол тухэлэй кружогуудта шудалжа, программна материалаа ойлгоо. Эдэ кружогуудта һуралсалгаа дүүргэһэн коммунистнуудта өөрынгөө идейно-теоретическэ хэмжээе саашадаа дээшэлүүлхэ арга боломжо олгохо шухала. Дура хүсэлэнгэйнь ёһоор тэдэниие бэеэ даагаад һуралсаха гү, али марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые хэрэглэлсэн ВКП(б)-гэй түүхые шудалха дээшэлүүлэгдэһэн түхэлэй кружогуудта, диалектическэ ба историческа материализмые болон политическэ экономиие шудалха кружогуудта хабаадуулха хэрэгтэй.

Һуралсалай шэнэ жэлһээ эхилэн үдэшын партийна һургуулинуудай программада В. И. Ленинэй, И. В. Сталинай шухала шухала зохёолнуудые хэрэглэлсэн ВКП(б)-гэй түүхые шудалха ябадал оруулагдаха байна. Һуралсалай шэнэ түсэбтэй зохилдуулан үдэшын партийна һургуулинуудые бүридүүлхэдээ, тэндэ хүтэлбэрилхы партийна ба советскэ хүдэлмэрилэгшэдые түрүүшын ээлжээндэ хабаадуулха шухала.

Марксистско-ленинскэ теориие бэеэ даагаад шудалалга хадаа коммунистнуудай политическэ һуралсалда шухала һуури эзэлдэг. Политическэ бэлэдхэлээ коммунистнуудай өөһэдөө дээшэлүүлгые эмхидхэхэ хэрэг нилээд һайжаруулха шухала байһан тухай һуралсалай үнгэрһэн жэлэй урогууд хэлэнэ.

Марксистско-ленинскэ теориие бэеэ даагаад шудалагша кадрнуудта туһаламжа болгон һуралсалай энэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдһээ лекцинүүдые, группово ба илангаяа индивидуальна консультацинуудые саг үргэлжэ үнгэргэхэ ябадал эмхидхэхэ шухала. Политическэ эрдэмээ өөһэдөө дээшэлүүлдэг нүхэдтэ туһаламжа болгон лекцинүүдые ба консультацинуудые үнгэргэхын тулада коммунистнуудай ба интеллигенциин дундаһаа лекторнүүдые ба консультантнуудые һуралсалай жэлэй эхилтэр шэлэн олохо хэрэгтэй байна. Коммунистнуудай бэеэ даагаад һуралсаха һуралсалай хойноһоо үдэр бүриин хиналта табяад байгаал һаа, ном үзэхэдэнь тэдэндэ саг үргэлжын туһаламжа үзүүлээд байгаал һаа, политическэ эрдэмээ өөрөө дээшэлүүлхэ ябадалда амжалтанууд туйлагдаха байна.

Тиимэ болохолоороо, партийна гэгээрэлэй бүхы звенонуудые үргэдхэхэ, политһургуулинуудта, кружогуудта, үдэшын партийна һургуулинуудта һурагшадай тооё нилээд олошоруулха ябадал һуралсалай энэ жэлдэ хараалагдана.

Партийна гэгээрэлэй системэдэхи занятинуудай идейно-теоретическэ хэмжээнь нэн түрүүн пропагандистска кадрнуудай составаар тодорхойлогдодог. Хүдөөгэй ба городской пропагандистнуудай курсанууд пропагандистнуудай идейно-политическэ ба методическа хэмжээе дээшэлүүлгэдэ туһалаа. Пропагандистска кадрнуудай мэргэжэл саг үргэлжэ дээшэлүүлэгдэжэ байха ёһотой. ВКП(б)-гэй горкомууд, райкомууд ба айкомууд марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые бэеэ даагаад шудалхадань пропагандистнуудта үдэр бүри туһаламжа үзүүлжэ байха уялгатай. Шэнэ жэлэй эхинһээ абаад ВКП(б)-гэй айкомуудай, райкомуудай ба горкомуудай дэргэдэ пропагандистнуудай саг үргэлжын семинарнуудай хүдэлмэри эмхидхэхэ, семинарнуудые мэргэжэлтэй, политическэ бэлэдхэлтэй хүтэлбэрилэгшэдөөр хангаха, семинарнууд дээрэ теоретическэ ба методическа асуудалнуудаар лекцинүүдые ба консультацинуудые, пропагандистнуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл абалсалгые саг үргэлжэ эмхидхэхэ шухала.

Партийна комитедүүд ба партийна эхин организацинууд һуралсалайнгаа шэнэ жэлдэ бэлэдхэхэдэнь, комсомольско политическэ гэгээрэлэй һургуулинуудай ба кружогуудай хүдэлмэриие һайжаруулхадань комсомольско организацуудта туһа хүргэхэ зэргэтэй. Комсомольско пропагандистнуудай семинарнуудые, В. И. Ленинэй, И. В. Сталинай биографинууд ба «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» шудалха комсомольско кружогуудые хүтэлбэрилхынь тула бэлэдхэлтэй коммунистнуудые олжо томилхо шухала. Комсомольско политическэ гэгээрэлэй сетиин пропагандистнуудые ВКП(б)-гэй горкомуудай, райкомуудай ба айкомуудай дэргэдэхи семинарнуудай занятинуудта улам олоор хабаадуулха хэрэгтэй.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлэй асуудал мүнөө бүхы партийна организацинуудай гол анхаралдань байха ёһотой. Һуралсалай шэнэ жэлдэ һайнаар бэлэдхэхэ ябадал хангаха, партийна гэгээрэлэй сетиие зүбөөр бүридүүлхэ ба занятинуудые эмхитэйгээр эхилхэ гээшэ партийна организацинуудай уялга болоно.

Томодхогдоһон колхозой тарянажалай бригаданууд

1950 оной августын 2. Энэ үдэр Хэжэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ ба «Октябрь» колхозуудай гэшүүд—хүгшэн, залуу илгаагүй, олоороо сугларжа, хамтын суглаа хэһэн байгаа. Хуршэ һууһан эдэ хоёр колхозуудые нэгэдүүлхэ тухай асуудал тэрэ суглаан дээрэ угаа ехэ эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэгдээ. Эндэ сугларһан колхознигууд артельнүүдээ хамтаруулха тухай дурадхалые нэгэн дуугаар һайшаагаад, колхозно ажахыгаа улам саашадань хүгжөөхэ зорилго табиһан байна.

Тиигээд Ленинэй нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозой правлени ба түрүүлэгшэ, мүн шалгалтын комисси һунгагдаһан байгаа. Гол түлэб тарянажал эрхилдэг энэ колхоздо бригадануудые бэхижүүлхэ ябадалай тон шухала байһан туладань, эгээл дүршэлтэй, артелиин ажалые һайса мэдэхэ колхознигуудые зүбөөр шэлэн оложо, бригадирнуудаар томилхо гэжэ суглаанда хабаадагшад шиидэһэн байна. Тиин, урдань «Октябрь» колхоздо үнинһөө хойшо бригадираар хүдэлмэрилжэ, дүй дүршэл ехэтэй болоһон колхозник Степан Петрович Ленисов томодхогдоһон колхозой тарянажалай нэгэдэхи бригадын бригадираар, залуу колхозник Петр Феоктистович Колесников —хоёрдохи бригадын бригадираар томилогдоо.

Эдэ бригадирнуудай хэрэгээ тушаажа абахадань, үбһэ хуряалгын халуун үе ба таряа хуряалга, гүрэндэ тушаалгые эхилхэ саг тулаад байгаа бэлэй.

— Колхозуудnай хамтаржа, нилээд томо ажахы болоо гээшэ. Манайда машина зэбсэгүүдшье, мори унаашье, хүдэлмэришэ хүсэншье бүри олон болобо. Таряламнай нэлэнхы үргэн боложо, оньһото машинануудые хэрэглэхэдэ улам зохид, улам һайн болоһон байна. Имагтал энэ ехэ арга боломжоёо гүйсэд хэрэглэжэ, үндэр ургаса хуряаха ёһотойбди. Мүнөө үедэ хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдэй эгээл харюусалгатай кампанинууд ябажа байна. Энэ үедэ таанарые бригадирнуудаар томилбо гээшэбди. Томодхогдоһон колхозойнгоо тарянажалай бригадануудые зүбөөр хүтэлбэрилжэ, колхознигуудай найдабариие харюулхын тулада үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ, таряа хуряаха, гүрэндэ тушааха хүдэлмэринүүдые саг болзор соонь, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ ябадал хангалга таанарай арюун уялга мүн, —гэжэ шэнээр һунгагдаһан правлениин түрүүлэгшэ Николай Иванович Антонов бригадирнуудтаа захяа һэн.

Иимэ захяа абаһан эдэ бригадирнууд уданшьегүй өөһэд өөһэдынгөө бригадануудта ошожо, суглаа хэбэ. Суглаан дээрэнь колхозно ниитынгээ адуу малда тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын, ургаса хуряалгые ба гүрэндэ таряа тушаалгые түргэнөөр дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Иигэжэ энэ хоёр бригадануудай мүрысөөтэ ажал шэнэ хүсэтэйгээр эхилээ һэн.

Үбһэ хуряалга дээрэ Петр Феоктистович Колесниковэй хүтэлбэрилдэг хоёрдохи бригада нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Энэ бригада сабшалгаяа саг соонь дүүргээд, түсэбһөө гадуур үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ байнхай. Бригадын зарим гэшүүд мүнөө неб... һата тэжээл суглуулжа, ... даража байна.

Тэрэшэлэн тус бригадынхид ... ряа хуряалгаяа дүүргэхэ дүтэл... Бригадын гэшүүдэй жаяг зарш... ба ажалай эмхидхэл нилээд һ... жаруулагданхай. Колхознигууд... хэһэн хүдэлмэриие бригади... саг дары тушаажа абадаг. И... гурим тогтооһоной ашаар, эр... шанарай түлөө улам шанга т... сэл хэгдэнэ.

Таряа хуряалга, гүрэндэ т... шаалгын эхилхэһээ хойшо ... колхозой тарянажалай бриг... нуудта ажалай бүтээсэ һура... ехэ болоо. Олонхи колхозниг... үдэрэйнгөө нормонуудые үлү... дүүргэнэ. Жаткын машинистну... Цыпылов, Филиппов, таряа бо... шод Грешилова, Яковлева, Гл... ких, Андриевская (нэгэдэхи бри... да) гэгшэд илангаяа һайн... ажаллажа, артель соогоо су... ханхай.

Гүрэндэ таряа тушааха түсэ... болзор соонь дүүргэхын ту... бригада бүхэн хамаг хүсэеэ ... сүүлжэ байна. Комбайнууд... гараһан таряа хатааха ба сэб... лэхэ хүдэлмэри түхэреэн сүү... соо ябуулагдана. Степан Пе... рович Ленисовэй хүтэлбэрил... бригадын гэшүүд Куприяно... Шкедова, Яковлев ба бусад та... сэбэрлэлгэ дээрэ үдэр һунигүй ... дэлмэрилжэ, үндэр бүтээсэ ту... ланад.

Тарянажалай бригадануу... эршэтэй шангаар ажаллаха туда... Ленинэй нэрэмжэтэ томодхо... доһон колхоз гүрэндөө эрх... таряа элбэгээр тушаана. Энэ ко... хоз августовско графигаа үлүү... дүүргээ һэн. Мүнөө бэлэдхэ... пунктда хоёр автомашинаар та... зөөжэ байна. Шофер Черных ... томашинаяа һаадгүйгөөр ябуул... бэлэдхэлэй Ново-Ильинскэ пу... колхоз хоёройнгоо хоорондо ... хэреэн сүүдхэ соо таряа зөө...

Колхозой правлени ба парти... организаци таряа хуряалга... ябажа байһан колхознигууд... хэрэгтэй бүхы юумэнүүдээ... хангана. Бригадануудай дэрг... улаан булан эмхидхэгдэнхэй. Т... дэнь газетэ, журналнууд ба ... сад культурна хэрэгсэлнүүд ... байдаг. Мүн хамтын эдеэ х... эмхидхэгдэһэн байна.

Партийна организацяар то... логдоһон агитаторнууд колхо... гуудай дунда уншалга бо... хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Ле... нэй нэрэмжэтэ колхозой тар... ажалай бригаданууд мүнөө у... Сагаан-Хүнды, Хүнды, Бургаас... гэжэ участогуудтаа таряа хур... жа байна. Тэндэнь Хэжэнг... МТС-эй хоёр комбайн, мүн кол... зой хуряалгын бусад машинану... хүдэлмэрилдэг. Зарим участогу... дынь гарааршье хадагдана. Тэн... бригадирнууд Степан Петров... Ленисов, Петр Феоктистович Ко... лесников гэгшэдые харахат. Эд... хоёр артелиингээ ажахые ул... бүри хүгжөөхын, социалистическ... газартаряалангай культурые ... дээшэлүүлхын түлөө эсэшэ сус... шагүйгөөр оролдоно. Эдэнэр т... ряа хуряалгаяа түргэнөөр, гээл... хоролтогүйгөөр үнгэргэжэ, гүрэ... тээ болзорһоо урид тоосохо х... рэгтэ бригадынгаа бүхы гэшүүд... элсүүлнэ, колхознигуудай ажал... зүбөөр эмхидхэнэ.

О. Гомбоева,
(«Б. М. Үнэнэй» тусхай кор... респондент).

Хоёр ондоо дүнгүүд

Дэрэстэйн сомоной «Коммунизм» колхозой (Зэдэ) тарянажалай гурбадахи бригадын поли дээрэ Сагаан-Усанай МТС-эй комбайнернууд Иван Иванович Плюснин ба Цэндэ Доржиев гэгшэд хүдэлмэрилдэг.

Эдэнэр таряа хуряалгада ороһонһоо хойшо мүнөө хүрэтэр хоёр ондоо дүнгүүдые харуулна. Жэшээлхэдэ, Иван Иванович Плюснин үдэр бүри 21 гектар хүрэтэр һайн шанартайгаар таряа ха... даг. Тиихэдэ нүгөөдэ комбай... рынь үдэр соо миил 3,9 гектар... дадаг мүртөө га бүридэ цент... шахуу таряа гээнэ.

Теэд, хүдэлмэридөө голо... гаргажа, хамагай хойно шэрэг... жэ ябадаг комбайнер Цэндэ До... жиевай алдууень заһаха туш... МТС-эй дирекци ямаршье ... жээ абанагүй.

Ц. Жимбеев.

Оролдосотойгоор ажаллаһанай аша

Түнхэнэй аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин огородно бригадын гэшүүд оролдосотойгоор ажаллан, овощиин үндэр ургаса хуряаба. Энэ бригадые 67 наһатай Ш. Сыденов шадамар бэрхээр хүтэлбэрилнэ.

Үгэрсын ургаса гектар бүриһөө 110 центнер, һонгиныи—120 центнер, морковиин —150 центнер хуряажа абаа. Тус колхоз гүрэндэ овощь тушааха түсэбөө (капуста һаа бэшээрнь) сүм дүүргээд бай... на. Тус бригада колхозойнго... мүнгэн олзо доходые улам ех... хэхын тула, үлүү овощьнууд... рынгууд дээрэ худалдадаг, сел... понуудта тушаадаг байха юм.

Бригадын гэшүүд—наһажа... колхознигууд В. Тюменцева, Ш... Шилакова, П. Хамаганова ба ... сад ехэ эдэбхитэйгээр ажалла... байна.

С. Садыев.

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭДЭ БЭЛЭДХЭЛЭЙ ДУТУУНУУДЫЕ ОЙРЫН ҮДЭРНҮҮДТЭ УСАДХАХА

Таһалдуулха аюулда хүргэнэ

Нёдондо жэлдэ малай үбэлжэлгэдэ муугаар бэлэдхэһэн ба гаргаһан дээрэһээ Иволгын аймагай колхозууд үсөөн бэшэ толгой малаа хоролтодо оруулһан байгаа. Илангаяа Сталинай нэрэмжэтэ, «Красный пахарь», «III пятилетка», «Улаан Оронго» ба бусад колхозуудта мал ехээр гарзалһан байна.

Гэбэшье, нёдондонойнгоо алдуунуудһаа зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ямаршье һургаал абаагүй байха юм. Жэшээлхэдэ, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой правлени (энээнэй урда тээ түрүүлэгшэ байһан Аюшеев түрүүтэй) үбэлжэлгэдэ бэлэдхэхэ талаар юушье хээгүй байшоо. Теэд, энэ юумэнь яһала ехэ байха юм. Жэшээнь, байгша ондо 100 толгой үнеэдэй ба 50 толгой гахайн типовой байрануудые бариха түсэбтэй байгаа. Үнгэрэгшэ зунай эхиндэ барилгын бригада эмхидхэгдэжэ, үнеэдэй байрын столбонуудые зооһон ба зарим ханануудыень бодхооһон байна. Энээгээр лэ барилгын хүдэлмэри хиhаарлагдашаһан байха юм. Колхозой түрүүлэгшэ байһан Аюшеев барилгашадые ондоо хүдэлмэридэ табижархиһан байгаа. Энэ бригадынхид мүнөө хүрэтэрөө энэ тэрэ ажал дүүргэжэ байдаг. Тиихэдэ малай хуушан байрануудые сэбэрлэхэ ба заһабарилха тушаа колхозой правлени үшөө бодомжолоошьегүй байһаар.

Гадна, адуу малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэхын түлөө тус колхозой правлени ба партийна организаци һулаар тэмсэнэ. Энэ колхоз үбһэ хуряалгаар гүрэнэй түсэбые миил 34,5 процент дүүргэһэн байха юм. Үшөө 120 гектар дээрэһээ сабшагдаһан үбһэн хуряагдаадүй. Залеж, бургааһа шугын хоорондуурхиие сабшаха, мүн сабшалангаа хоёрдохёо сабшаха тушаа бригадирнууд ба колхозой правлени һаналаа табидаггүй. Сомогдоһон үбһэниинь хоройлогдоогүй ба харуулгүй, малда эдигдэжэ байдаг. Тэрэшэлэн тус колхоз 320 тонно силос дараха түсэбтэй аад, миил 140 тонно дараһан байна. Силос даралгаар эгээн ехэ гээгдэлтэй бригадын бригадир Балданов «саг эртэ, үрдихэбди» гэжэ һанаа амархан һуудаг. Тиин, силос дараха нүхэшье малтуулаагүй байха юм. Мүн нүгөөдэ бригада ба малажалай фермэнүүдшье силоснэ нүхэнүүдые бэлэдхээгүй байһаар.

«III пятилетка» колхоз мүн лэ иимэ байдалтай. Тус колхоз үнгэрэгшэ үбэлдөө гахайнуудые байлгаха байрагүй байһан дээрэһээ олон поршоонхонуудые үхүүлээ һэн. Мүнөөшье жэлдэ гахайнуудынь баһал байрагүй зандаа. Тэрэшэлэн 80 толгой үхэрэй, 300 толгой шубуунай байра бариха түсэбөө дүүргээдүй. Гадна, тус колхоз үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө оройдоо 26 процент дүүргэһэн аад, энэ хүдэлмэриие болюулжархинхай. Мүн набша мүшэр бэлэдхэхэ түсэбэйнгөө хахадыншье дүүргээгүй юм.

Оронгын сельсоведэй «Красный пахарь» колхоз мүн лэ үхэрэй ба хониной байрануудые бариха түсэбтэй байгаа. Тиигээд, колхозой түрүүлэгшэ Быков 470 кубометр барилгын модон бэлэдхэгдээ гэһэн худал мэдээнүүдые хүргөөд, юушье хээгүй байха юм. Энэ хадаа мэхэ гохо хэжэ һураһан хүн. Жэшээнь, бодото дээрээ үгы байһан 54 хонидые үнгэрэгшэ январьда жэлэй тоосоо табихадаа бии гэжэ бэшэһэн байгаа һэн. Энэ мэхэнь үшөө март соо элирүүлэгдэһэн байбашье, тэдэ хонид мүнөө хүрэтэрөө бии гэжэ тоологдодог, аймагай хүдөө ажахын таһаг ямаршье хэмжээ абаагүй. Тэрэшэлэн, «МОПР» колхозой түрүүлэгшэ Кибирев хадаа хони ба ямаадай нэгэ байра баригдаа гэжэ худалаар мэдээ үгэһэн байба.

Һолоомо, михиинэ хадаа малда нилээд һайн тэжээл болохо байна. Гэбэшье, аймагай олон колхозууд комбайнай сохиһон һолоомые суглуулжа сомоногүй. Жэшээнь, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой нэгэдэхи бригадын шэниисын ба хара тариянай участогууд үшөө август соо хуряагдаһан байгаа. Теэд, тэрээн дээрэхи һолоомо мүнөө хүрэтэрөө сомогдоогүй, үжэжэ гутажа хэбтэнэ. Тэрэшэлэн, Сталинай нэрэмжэтэ, «Авангард» ба бусад колхозууд һолоомоёо хуряажа абанагүй.

Дээрэ дурсагдагша эдэ бүхы баримтануудые аймагай хүдөө ажахын таһаг һайн мэдэжэ байгаашье һаа, хэмжээ абадаггүй.

Г. Григорьев.

Хэлэһэн үгэеэ хэрэг дээрэнь дүүргэнэ

Малай үбэлжэлгэдэ эрхимээр бэлэдхэхэ талаар социалистическэ мүрысөө үүсхэһэн Закаменай колхозниингуудай үнэтэ үүсхэлые Яруунын малшад ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэд халуунаар дэмжэнэ. Закаменайхидай үүсхэлые аймагтороо эгээн түрүүн Комсомольско сельсоведэй Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой (түрүүлэгшэнь нүхэр Фомин, парторганизациинь секретарь нүхэр Сазонов) гэшүүд дэмжэбэ. Тус колхозойхид «Республикын колхозуудта малай 1950—51 оной үбэлжэлгэдэ бэлэдхэхэ хэмжээ-ябуулганууд тухай» БМАССР-эй Министрнүүдэй Советэй тогтоолые хамтынгаа суглаан дээрэ зүбшэн хэлсээд, малай үбэлжэлгэдэ жэшээтэ һайнаар бэлэдхэхэ хэмжээ-ябуулганuудые шараалһан ба тодорхой уялга абаһан байгаа.

Энэ уялгаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ, тус колхозойхид бага бэшэ амжалтануудые туйлажа байна. Тэдэнэр тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриие сентябриин 10 болотор дүүргэхэ уялга абаһан юм. Мүнөө энэ уялгаа амжалтатайгаар дүүргээ. 1640 гектар сабшалан сабшажа (136 процент), 9786 центнер үбһэ хуряаһан (100,3 процент) ба силос дараха түсэбөө дүүргэһэн байха юм. Тэжээл бэлэдхэлгынгээ түсэб дүүргэбэшье, энэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

Үбһэ хуряалгын бригадануудһаа гадна, һолоомо, михиинэ суглуулха тусхай звенонууд байгуулагдажа, тариянай полинууд дээрэһээ һолоомо, михиинэ суглуулжа, соможо эхилхэнхэй. Мүнөө колхозой малшад фермэнүүдэйнгээ дэргэдэ үбһэ тэжээл шэрэжэ байна. Тэдэнэр сентябриин 25 болотор бүдүүн тэжээлэй 50 процентые фермэнүүдэй дэргэдэ зөөхэ юм.

Гадна, эндэ 6 хүнһөө бүридэһэн барилгын бригада байгуулагданхай. Энэ бригадые дүршэлтэй дархан А. Сазонов хүтэлбэрилнэ. Тус бригадынхид богонихон болзор соо үхэрэй —2, хониной—1, тугалай —1, шубуунай —1 байрануудые барижа дүүргээ. Һаалишад ба малшад заһабарилагдаһан байрануудые сагаадажа ба дезинфекцилжэ байна. Октябриин 15-һаа колхозой фермэнүүд ба гүүртэнүүдтэ малшадай зооветһуралсал эмхидхэгдэжэ, малшад февралиин 1 болотор зооветминимум тушааха юм.

Колхозой партийна ба комсомольско организацинууд малшадые культурнаар хангахын түлөө бага бэшэ хүдэлмэри ябуулна. Мүнөө фермэнүүд ба гүүртэнүүдтэ агитаторнууд томилогдонхой. Тэрэшэлэн, октябриин 15-һаа оройтонгүй фермэнүүдэй дэргэдэ улаан булангууд бии болгогдохо юм. Тэндэ радиоприемнигууд ба бусад культурна хэрэгсэлнүүд табигдаха байна.

Иигэжэ, тус колхозой малшад малайнгаа ерэхэ үбэлжэлгые жэшээтээр угтаха ба үнгэргэхөөр, адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые бүримүһэн дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхээр зоригжоод, эршэмтэйгээр ажаллаха байнад. Тэдэнэр мүнөөшье бага бэшэ амжалта туйлаа. Байгша оной 8 һарын турша соо адуу моридойнгоо тоо толгойе—14,7, эбэртэ бодо мал—17,8, хони ба ямаа—43,6, гахай —24,5 процентээр олошоруулһан байна.

Е. Цыдыпов.

3 жэлэй түсэб дүүргэбэ

Кяхтын аймагай Большелугска сельсоведэй Энгельсын нэрэмжэтэ колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ Г. Ганжуров) малажал хүгжөөхэ гурбан жэлэйнгээ түсэбэй дүүргэлтые амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Мүнөө энэ колхозойхид хонин ямаа үсхэбэрилхэ гурбан жэлэй ба адуу мори үсхэбэрилхэ хоёр жэлэйнгээ түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэбэ. Үхэр ба гахай үсхэбэрилхэ түсэбүүдээ дүүргэхэ ойротуулланхай.

Энэ хадаа малшадай эсэшэ сусашагүй ажалай аша үрэ мүн. Хонишод Романов 470 ямаанһаа 526 эшэгэ, Дари Цыбикова 310 хонинһоо 317 хурьга абажа, бүгэдынь түлжүүлээ.

Һолоомо ба михиины хүсэдөөр суглуулжа абаха

Бүдүүн тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэхын ба шухала хэрэгтэй страховой запасуудые байгуулхын зорилгоор, таряа хуряалга дээрэ һолоомо, михиинэ гээхэ ябадалые усадхаха эрид хэмжээнүүдые абаха, мүн комбайнаар хадаһан тариянай һолоомые тэрэ дары һүрилхэ, юрын машинаар ба гараар хадаһан таряае сохихотоёо нэгэн доро михиинэ суглуулха ба һолоомо һүрилхэ шухала байһые СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй ЦК зааһан байна.

Тариянай һолоомо ба михиины хүсэдөөр суглуулжа абаха гээшэ манай республикын условидо илангаяа ехэ удхашанартай. Юуб гэхэдэ, һолоомо ба михиинэ хадаа адуу малда нилээд ехэ нэмэлтэ тэжээл болоһо үгэнэ.

Закаменай, Кабанскын ба бусад аймагуудай колхозууд бүхы һолоомо, колосууд ба михиины суглуулжа сомохын тулада комбайнова агрегадууд ба таряа сохидог бригаданудай дэргэдэ тусхай звенонуудые эмхидхээд, адуу малда нилээд ехэ нэмэри тэжээл бэлэдхэжэ байна.

Гэхэ зуура, республикын олохон аймагуудай партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай энэ хэрэгые өөрөө бүтэхэ ябадалда найдажархиһан дээрэһээнь, колхозуудынь үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбүүдээ хүсэд дүүргээгүй байһан мүртөө һолоомо, михиинэ бэлэдхэхэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандана. Тэрэнэй эсэстэ эдэ тэжээлнүүдые гээжэ ба гутаажа байдаг ушар олон үзэгдэнэ.

Жэшээлхэдэ, Хориин аймагай Үдын сомоной Кировэй ба Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артельнүүд аймаг соогоо малажалтай томохон колхозууд болохо юм. Эдэ колхозууд таряа хуряалгые августын 15-да эхилһэн аад, мүнөө хүрэтэр һолоомо һүрилэлгэ ба михиинэ суглуулга эмхидхэнгүй, заримыень үжөөжэ байна. Мүн Хэжэнгын аймагай Хэжэнгын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо 132 га тариянай һолоомые соможо абаагүй ба хорёолоогүй дээрэһээнь, тэрэниие мал гэшхэжэ, үлтилжэ байдаг. Заиграйн аймагай Ленинэй (Асагад), Орджоникидзын нэрэмжэтэ колхозууд мүн лэ иимэрхүү байдалтай. Гадна, эдэ колхозуудта һолоомоёо суглуулжа абаагүй аад, намарай пар хахалжа, тэрэниие шоройдо даруулһан ушаршье гарадаг байна.

Эдэ баримтануудые саашадаа тэсэхэ аргагүй. Республикын аймагуудай партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд хадаа һолоомо болон михиинэ суглуулгые эрид һайжаруулха ябадал хангаха, эдэ тэжээлнүүдые суглуулха тухай колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдһөө шанга эрилтэ хэхэ, энэ хүдэлмэриие өөһэдынгөө саг үргэлжын хиналтада абаха ёһотой.

Энэ зорилгоор түрүү аймагуудай жэшээгээр комбайнова агрегадууд ба таряа сохидог бригаданууд бүхэндэ һолоомо һүрилхэ ба михиинэ суглуулха звенонуудые нэн түрүүндэ эмхидхэжэ, тэдэнэй хүдэлмэриие зүбөөр ябуулха шухала. Һолоомо һүрилхэдөө һайнаар хатааха, һүүлээрнь хоройлхо хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, мүнөө жэлэй һолоомо хүхэ үбһэ ногоо холисотой тулададаа һүридөө халажа гутажа болохо байна бшуу. Колосууд ба михиины гээнгүй суглуулжа, гутахагүй ба үригдэхэгүй газарта хадагалха хэрэгтэй. Тиигэбэл адуу малдаа нилээд ехэ нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэхэмнай лабтай.

Москвада болохо бурят-монголой литературын Вечертэ

Цэдэн ГАЛСАНОВ

Байкалай [illegible] наран доро

НЭГЭДЭХИ БҮЛЭГ *)

Һаруул һайхан сэсэг ногоон соо, туг хиюурын долгин дотор хүдөө ажалай выставкэ нээгдэнхэй. Баруун гар тээшээ эрьежэ, Бурят-Монголой павильон тээшэ орохотойгоо адли Данзан Очиров Сергей Митрофановичтаа баһа хэлэбэ:

— Нүхэрэй һайнда гэжэ минии хэлээшые бүтээлсэжэ үгыт даа, Сергей Митрофанович. Бүхы зүрхэнһөө гуйнам. Юундэб гэхэдэ, мүнөө үбэлдөө «Арбижал» «Социализм» хоёрнай оройдоо хамтаржа, электрическээр ажалаа ябуулха гэһэн түсэбтэй байна, — гэжэ өөрынгөө һанаанһаа абажа, бүри шэбэнэн шахуу хэлэжэрхибэ. Тэрэ үедэ энэ үгэеэ юунэйшье болоо һаань, үнэн хэрэг дээрэ бэелүүлхэб гэжэ досоогоо тангариг үргөө һэн!

Нэгэ һанаһан юумынгээ захадань лэ гаража абадаг тиимэ нэгэ эрид шиидэнги зантай хүн болохолоороо, Сергей Митрофанович Бурят-Монголой колхозуудые электрификацилха хүндэтэ хэрэгтэ толгойгооро шунган ороһон юм, теэд мүнөөшье бэшэг абалсажа, холбоотой байдаг зандаа.

Гурбан жэлэй саада тээ «Социализм» колхозой гидроэлектростанци табилга дээрэ энэ айхабтар һонюушархуу һүбэлгэн хүнтэй харалсаһан байгаа. Колхозойнгоо парторганизациин секретарь, уран дархан мэргэжэлтэй Данзан Очиров оршон тойрон угаа хүндэтэй байгаа һэн.

Данзан Очиров кузницадаа тон сүлөөгүй байгаашье һаа, станциин барилгада шуһа мяхаараа оролсожо, табигдаха үдэрыень байжа тэсэжэ хүлеэдэг байгаа. Нэгэтэ «Арбижалай» правлениин контородо хэрэгээр ерэхэдэнь, тэндэ электрическэ проводко түхеэржэ байба.

— «Эй, нүхэр, ши минии гэртэ гал оруулхаяа бү мартаарай. Эдэшни минии үгы байһанда мартажархиха гэжэ бии.

— Та хаана байдагбта?

— Би кузницада хүм.

— Правлени, клуб, телефонно станци гурбанһаа бэшэ юушье гэрэлтүүлхэгүй гэһэн заабаритайбди.

— Хэнэй заабари гээшэб? Мэдэжэ болохо гү?

— Танай түрүүлэгшэ Бадмаевай заабари...

— Һургуули, амбулатори, мал адууһанаймнай байра, полевой станууд яагааб?

— Энерги хүрэхэгүй байна.

— Тиигээ һаа правленидэ бү оруулагты гэнэб!

— Би мэдэнэгүйб.

—Юун гээшэб иихэдээ? Айкомдо звонилха хэрэгтэй... Энэ сагтаа!».

Иимэ зэргын үгэ андалдаһанайнгаа һүүлээр, Данзан Очиров хүл алдажа конторо уруугаа гүйжэ ороһыень Сергей Митрофанович эб элихэн һанаандаа һэргээбэ...

Юрэ Данзан Очиров халтад гэһээр айкомдо хандадаг зантай юм. Хүнөөр таталдаа һаа, айком партиие урдаа барижа гарадаг. Дутуу дунда юумэ нюдэндөө торгоо һаа, айком партида дары мэдээсэдэг. Тиихэншье тон зүб. Ушарынь хадаа, дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ партийна организациин хүтэлбэрилхы ба эмхидхэхы мэргэн хүдэлмэриие нюдөөрөө хаража бэеэрээ үзэжэ этигэһэн, партиин хүсэн шадалые үзэн хэрэг дээрэ ойлгожо абаһан байха юм!

Мүнөө эдэ хоёр нүхэд — СССР-эй Министерствын инженер Сергей Митрофанович Харитонов, Бурят-Монголой колхозой парторг Данзан Очирович Очиров — Москвагай нэгэ гол улицын арбан дабхар томо гэрэй нэгэ квартира дотор өөһэд өөһэдынгөө баяр амжалтые андалдан хөөрэлдэжэ һууна.

Сергей Митрофановичын һамган Ирина Ивановна айхабтар хүндэшэ, ууҗам сэдьхэлтэй эхэнэр. Стол дээрэ үгы юумэ үгы — сайһаа эхилээд, элдэб амтатай зүйл хүрэтэр — обоо онги эдеэн... Сергей Митрофановичын айлшадай зал соо гоё һайханаар шэмэглэһэн стол тойрожо бултадаа һуубад.

Данзан Очиров Сергей Митрофановичын залаһан папирос дүлэ гаратар һорожо, баруун хүлөө зүүн хүлэйнгөө үбдэг дээрэ табиһан бэеэрээ, бага налайн һагад һууна. Электростанци барилгын нангин хэрэг дээрэ танилсажа, тала нүхэд болоһон хүндөө үргүүлжэ хүндэлүүлжэ байһандаа омогорхон, һэлэһээ хахаран һуугаа һэн.

— Зай, Данзан Очирович, уулзаһанайнгаа түлөө нэжээдые барижархия, — гээд Сергей Митрофанович хурабша мүнгэн хундага һарбайба.

Данзан ехэшье бэшэ елэн харахан һахалаа баруун гарайнгаа араар хоёр тээшэнь ёһын тэдыдэ эльбэд гээд нюдөө бага уршагад гүүлэн хэлэбэ:

— Үгы, энэмнай яагаа ехэ юм, үбгэн хүнэй яһан уяршахоор.

— О, Данзан Очирович, баһал хэлэбэт даа, «үритэй хүн үгэжэ һаладаг» гэжэ ород үгэ мэдэхэ гүт? Би танайда бүхэли аяга уугаа бэшэ һаалби,—гээд энеэнэ.

— Аяга соотнай юун һэм бэ? Һунэйхи! А, энэтнай — хурдан харань бэшэ гү, дайруулжа тарайшхоор, — гээд миһэд миһэд гэжэ, ажалша хүдэр гараараа хундагын һууриһаа бариба.

Хоюулан энеэлдэн байжа, ород зангаар нэшэлдүүлбэ. Удаань Данзан Очиров нэгэ дуһал стол дээрэ дуһааһан бэеэрээ ууба.

— А... ах... Закускатнай эрхим байна, эрхим, — гэжэ маринованно үгэрсөөр даруулба.

— Танай табиһан буузада хаанаһаа хүрэхэнь һэм, Данзан Очирович.

— Сергей Митрофанович, Та дан ехээр бэеэ бү дарагты. Би юумын шанар энэ жараад наһан соогоо мэдэдэг болоо хүм, — гээд үбдэгыень долёобор хургааараа дарад гэжэ, зүүн нюдөө эмнигэд гүүлээд абана.

Ирина Ивановна хүндэшэ зангаараа сай аягална, забда залигүй: — «Эдеэнһээ барит, эндэһээ ама хүрыт, юугээр баянбибди, тэрээгээрээ баярланабди...» — гэжэ байгаад урин дулаанаар хүндэлнэ.

— Үгы, Сергей Митрофанович, хозяйкаяа мартаад байналди. А— я яа, үбгэрөөд байнаб, — гээд Данзан согтой шогтой болоно.

— Би уудаггүйб, Данзан Очирович. Һанаагаа бү зобогты. Эдеэнһээ баригты, эндэһээ ама хүрэгты, — гээд Ирина Ивановна шараһан загаһа, элдэб сортын колбаса урдахи табаг соонь обоо бухал хэнэ.

— Һайн даа, һайн даа, — гэжэ Данзан хэмшээрхэнэ.

Энэ үбгэнэй тон культурна зангаар хүндэдэ һуухадань, Сергей Митрофановичын гэртэхин бүри ехээр шадар һанажа, дүтын түрэл шэнгеэр хандана.

— Данзан Очирович, хөөрыт даа, яагаад танайхин бүхэлеэрээ выставкэдэ хабаадаха эрхэ олобоб? Хараад үзэхэдэ, ехэл амжалта туйлаа байнат.

Данзан Очиров багахан ама халанги болобо. Өөрынгөө эмхидхэһэн түрэл колхозоо баян большевистскэ байдалаа яагаа һаа хүсэдөөр, тодоор хөөрэжэ үгэхэм ааб гэһэн шэнги, эдижэ байһан юумэеэ бага саашань болгосогоогоод, стол дээрээ урдаа сүлөө гарган, сайһаа хоёр удаа шуурд байса һоробо.

— Та манай колхоздо ябаа һэмнайт даа... — гээд омогтойгоор хөөрэжэ эхилбэ.

Үргэн Илькын энгэр дээрэ «Арбижал» колхоз тогтоһоор 25 жэл болоо юм. Энэ үе соо тэндэ хуушанай гэхэ юумэ бүри юушье үлөөгүй. Москвада, хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэ дээрэ дархан Данзанай урданай ба мүнөөнэй гэрэйнь экспонат досоохи бүхы байдалтаяа табяатай. Хуушан, харанхы, утаан уняар байдалые эндэ мүнөөнэй баян жаргалтай байдалтай жэшэхэдэ тон эли. «Дархан Данзан баяжажа, гэр бараандаа багтахаяа болишоо» гэлсэжэ хүнүүд хэлсэдэг болоо. Тиигэлсэхэдэнь Данзан Очиров дураа гутадаг юм. Үмсынгөө малай үдэшэхэдэ зургаан толгой хони мал колхоздоо миил түүжэ үгөө юм. Энэ үүсхэлыень баһа хэдэн колхознигууд дэмжэжэ, колхознигуудай баян большевистскэ байдалай үндэр ехэ дэбжэлтые харуулаа. Теэдшье, нёдонон жэлэй олзо хубаалга дээрэ ажалта үдэр бүхэндэ табан килограмм тариян, табан түхэриг мүнгэн хүртэхэ болоо. Мүнөө жэлдэ үшөөшье ехэ болохо багтай.

—... Манай түрүүлэгшэ партийна суглаан дээрэ эрхэбэшэ «Социализмһаа» амяараа электростанцитай болохо һэмди гэжэ буляалдаад, «бишни өөрынгөө зөөреэр энэ станци барюулжархихаб иигэхэ һаатнай», — гэбэл юрэдөө, — гэжэ Данзан Очиров ехээр энеэнэ. Тохоногоороо стол тулгалан, толгойгоо альган дээрээ табяад шагнажа һууһан Сергей Митрофанович баярлаһандаа хэлэбэ:

— Барюулнал аабзэт, юун хэлсээн байхаб. Дайнай үедэ түд бүридөө самолёт бүтээлгэжэрхиһэн аад, электростанци барюулхатнай юм.

— Манай колхоздо коммунизмын һудалнууд яһалал сохилжо байна гээшэ. Мандатнай өөһэдын эрдэмтэн бии боложо байна. Колхозһоомнай наукын нэгэ кандидат, арба найман багшанар, зургаан врач, арбан агроном, долоон зоотехник, хоёр артистнууд, нэгэ уранзохёолшо, гушаад трактористнууд, арбаад комбайнернууд гараа, — ёһоор лэ хүнүүд гээшэ. Юһэн хүбүүднай партийна болоод советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ юм. Улан-Удэ ерэхэ бүреэ гэр гэртэнь айлшалдагби. Колхоз тухайгаа ехэ мээхэйгээр асуудаг юм. Москвада мүнөө долоон хүбүүд басагад дээдэ һургуулинуудта һуража байна,—гээд дүүргэбэ.

Удаань Сергей Митрофанович советскэ ороной үргэлжэдөө колхозуудые электричествотэй болгохо тухай Волга, Днепр мүрэнүүд дээрэ баригдажа байгаа гидроэлектростанцинууд тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэжэ үгэбэ. Угаа ехэ хүсэтэй гидростанцинууд Ангара мүрэн дээрэ баригдаха юм гэхэлээр, Данзан Очиров илангаяа һонор болоод һууба.

— Бишни айком партидаа хэлэжэ ошохоб: Сергей Митрофанович манда туһалаа гэжэ, — гээд Данзан уридшалан хэлээд орхино.

— Хамта министерстводэ ошуужалди даа... — гээд Сергей Митрофановичын хэлэн сасуу, Данзан һуг харайн бодошобо.

— Һайн даа. Үглөөдэртөө ошоёы. Эндэ «Социализмын» бригадир, Социалистическэ Ажалай Герой нүхэр Гурулев бии. Ошолдохо байха, — Данзан Очиров сэдьхэлээ даража, торгон пулаадаар сохынгоо хүлһэ аршасагаан байба.

— Колхозойтнай түрүүлэгшэ хэн бэлэй?

— Бадмаев. Ёһоор лэ хүн гээшэ. Теэд бага зэргэ алдуу хээ юм ааб даа. Үбгэржэ байһанай тэмдэг юм гү. Тээ мэндэ малай үбэлжэлгэ тухай нээмэл партийна суглаан дээрэ айком партиин секретарь Аюров үгэ хэлэжэ, түрүүлэгшэ Бадмаевaймнай дутуу дундануудые хурсаар шүүмжэлээ гээшэ: нэгэ талаяа харашоош гэнэ.... Харин хүбүүниинь лэ гайтай хүн боложо ябана, эсэгэеэ таһа шүүмжэлнэ гэлсэгшэ гү.

— Залуушуул ургажал байнаха юм даа. Бадмаевтнай партийна бэшэ агша бэлэй гү?

Данзан Очиров энэ асуудал дуулахалаараа аягүйрхэжэ, Сергей Митрофановичын шэхэндэнь шахуу ерэжэ, дуугаа аалидуулан хэлэбэ:

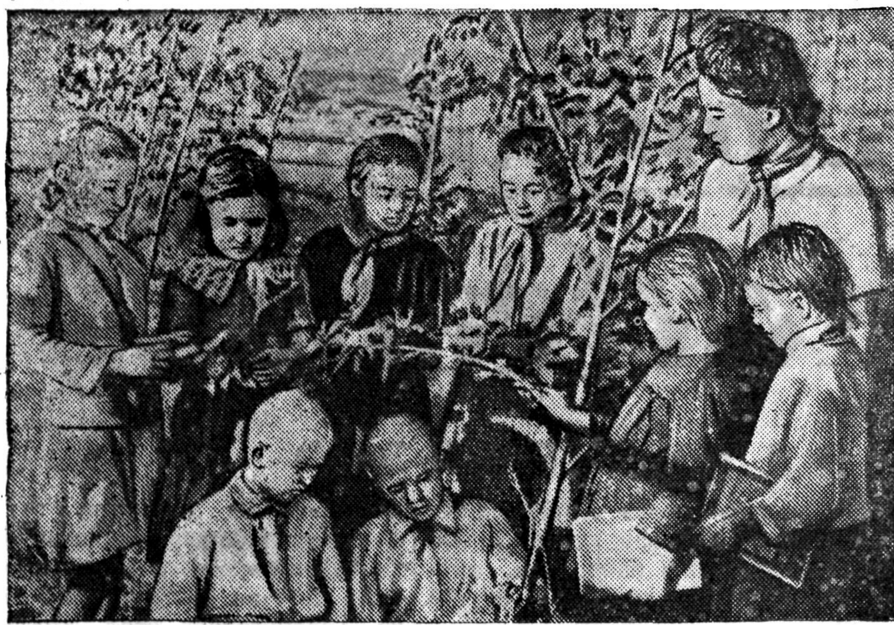
— Бэшэ, мүнөө хүрэтэрөө. ВКП(б)-гэй дүримтэй танилсажа байна. Бэлдэжэл байна гээшэ. Политическэ эрдэмээ дээшэлүүлнэгүйл даа, гансал, гээгдэн татажа ябана. Тэндэхи һургуулиингаа багша коммунистые прикрепилээбди.

— Зүб даа, Данзан Очирович. Тиигэһэнтнай зүб. Колхозойтнай туйлаһан амжалта бүхэн большевистскэ партиин үнэн сэхэ хүтэлбэриин үрэ дүн мүн. Тиимэ һэн туладань хуби заяагаа большевистскэ партитай үшөө нигтаар, шуһа мяхаараа холбохо гэһэн эрхим колхознигуудай нарин нангин хүсэлые толгойлхо ёһотойт, — гэжэ Сергей Митрофанович Данзан Очировай халуун гарые шангаар адхаба.

— Һайн даа, Сергей Митрофанович. Манай колхозые электричествотэй болгохо гэһэн Танай ашые хэзээшье мартахагүйбди. Би иигэжэ... эхин партийна организациин зүгһөө Танда баяр хүргэнэм, — гээд Данзан Очиров Сергей Харитоновые тэбэрибэ. Тиигэжэ тэдэнэр ород зангаар гурба дахин озолдоо һэн...

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

*) Үргэлжэлэл. Эхининь манай газетын 185 ба 190-дэхи номернуудта.

Окино-Ключевскойн 7 жэлэй һургуулиин (Бичура) һурагшад энэ жэлдэ 332 модо, тэрэ тоодо мойһоной 221 эшэнүүдые һуулган тарла.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: пионервожата Ю. Болодина (Баруун гар таладань) модо-дой хойноһоо харуулһалха тухай зааба ри үгэһөүдтэ үгэжэ байна.
Д. Носовой фото.

Залуу хүдэлмэришэдэй хамтын байрада

Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой соцгородок. Хэдэн дабхар томо шулуун байшангууд олоороо жэрын харагдана. Тэдэнэй баруун хойто заха багта хоёр дабхар модон байшан бии. Үдэр бүри, углөөгүүр эртэ байхада, сошомо шангаар, солгёон хүхюунээр энеэлдэжэн, шуугалдаһан эдир залуу хүбүүд энэ байшанһаа бүлэг бүлэгөөрөө гаража, завод тээшээ яаралтайгаар алхалалдадаг юм. Заводой ута хоолойнуудһаа баглагар хара утаан гэзэгэтэн сэнхир хүхэ оргорой өөдэ намдуу аажамаар дэгдэжэ, «амар сайн, ажалдаа ерыт» гэжэн шэнгээр аяар холо ябаһан залуу хүдэлмэришэдтэ харагдана.

Тэдэнэр заводтоо дүтэлхэ бүрэе алхамаа улам түргэдхэжэ, ябууд дундаа түргэ түргэн хөөрэлдэнэ.

— Орон дотороо заводнай үнинэй суурханхай. Үнгэрэгшэ һарынгаа түсэбые ниидэд үлүүлэн дүүргээ юм. Манай паровозо-хабсаргалгын цехынхид эб найрамдалай стахановска вахтада жагсажа, ажалай эрхим амжалтануудые туйлана, — гэжэ тус цехын стахановец Балуев бидэндэ дориулнаар хөөрэбэ. Тэрэнэй үгэеэ дүүргэхүүлээрнь:—Бидэ хуушанай хүдэлмэришэдһөө зааханшье гээгдэхэ ёһогүйбди. Эрхимээр ажаллаха — бидэнэрэй нангин уялга, — гэжэ бусад нүхэдэй дундаһаа нэгэнинь мэдүүлнэ.

...Залуу хүдэлмэришэдэй ажалайнгаа һүүлээр сэнгэлиг хүхюу-гээр ба культурнаар амараха бүхы условинууд хамтынь байрада бии. Тэрэ байрада ороходо, ямар-нэгэн ехэ һайндэрые угтахаар бэлэдхэһэн шэнгеэр гоёогдонхой. Парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүд, урааһайнхай фотомонтажууд болон сэдьхэл хүдэлгэмэ үгэнүүдээр бэшэгдэһэн уряа лозунгнууд.

Амархада угаа таарамжатай, һаруул ууҗам комнатонууд соогуур залуу хүдэлмэришэд гурба дүрбөөрөө байдаг. Комнатонууд соогуурнь аятай зохидоор хуряаһан дэрэ дэбисхэрүүд, пружинатай кроватьнууд. Мүн элдэб мебель — хубсаһанай гардероб, томо гэрэл, тумбочканууд, стулнууд, шэнэ скатертяар хушагданхай стол, радио болон хүгжэмэй инструментнүүд.

Тус байшан соохи эгээн томо комнатые улаан булан ээлнэ. Тэрэнь культурын гуламта болонхой. Хүдэлмэришэдэй дунда гэдэхэ ниитэ-политическэ хэмжээ-ябуулгануудай ехэнхинь эндэ үнгэргэгдэдэг. Улаан булангынь һаа бүхэндэ эхэбоододог түсэбэй ёһоор хүдэлмэрөө ябуулна.

Залуушуул сүлөөтэй сагаа эхэнхидээ эндэ үнгэргэнэ. Тэдэнэр шатар, даам ба домино наадана, ном, шэнэ газетэ ба журналнуудые уншана. Сталинска шангай лауреадуудай номуудые коллективнээр уншалга эмхидхэгдэнэ. Мүн неделидээ хэдэн дахин уласхоорондын байдал ба орон доторхи шэнэ шэнэ һонинууд тухай политинформаци үнгэргэгдэнэ.

Эндэнь хэдэн арбаад хүнүүдһээ бүридэһэн урааһайханай самодеятельностиин кружок эмхидхэгдэнхэй. Хүмүүжүүлэгшэ З. Надымова тус кружогые хүтэлбэрилнэ. Кружогто хабаадагшад ородой классигуудай болон советскэ композиторнуудай дууннуудые, элдэб танцануудые шудална, хүгжэмэй инструментнүүд дээрэ наадажа һурана. Иигэжэ залуушуулые эстетическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ урааһайханай самодеятельностиин кружок бага бэшэ туһа хүргэнэ.

Энэ хамтын байрада байгшад кинокартинада ба театрта коллективнээр ошодог. Тэдэнэр һаяхан «Нюуса мисси» гэжэ кинокартиные коллективнээр хараад, һүүлээрнь улаан буландаа сугларжа, тус фильмын удхашанар тухай зүбшэн хэлсээ. Энэнэй ашаар фильмын удхашанарые тэдэнэр бүри гүнзэгыгөөр ойлгожо абаа. Коллективнээр кинокартинада гү, али театрта ошоло угаа ехэ туһатай юм гэжэ залуу хүдэлмэришэ бүхэн мэдэдэг болонхой.

Мүн үе үе болоод лэ залуу хүдэлмэришэдэй хамтын байрада заводой түрүү хүнүүд ерэжэ, өөһэдынгөө ажалай дүй дуршэл түхай дэлгэрэнгыгөөр хөөрэжэ үгэдэг. Тэрэшэлэн залуушуул городойнгоо бусад томо томо предприятинуудта экскурсаар ошожо, тэндэхи үйлэдбэриин түрүүшүүлтэй танилсана.

Амаралтынгаа үдэр воскресни-гүүдые эмхидхэжэ, город шадархи колхозуудта туһалха гэһэн һайшаалтай үүсхэлые комсомолецууд гаргаһан байна. Тиин, тус байрынхид хэдэн дахин воскреснигтэ гаража, колхозуудай үбһэ ба таряа хуряалгада туһалаа.

Ариг сэбэрые ба гурим сахихын тулада комнатонууд хоорондоо мүрысэнэ. һарын һүүлдэ мүрысөөнэй дүн гаргагдана. Август һарын мүрысөөнэй дүнгөөр № № 29, 28, 18, 42 комнатонууд түрүү һуури эзэлээ.

№ 82 хамтын байрын 160 гаран залуу хүдэлмэришэд ажалһаа сүлөөтэй сагаа культурнаар, сэнгэлиг хүхюугээр үнгэргэнэ. Иигэжэ амараха, хүдэлмэрилхэ эрхэ манай золтой жаргалтай залуушуулда имагтал Сталинска Конституци олгоо. Эхэ оронойнгоо ба инаг багша Сталинайнгаа энэ халуун анхаралынь нэрэтэй түрэтэйгөөр харюулхын тулада залуу хүдэлмэришэд эб найрамдалай стахановска вахтада жагсаад, хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлмэрилжэ байна.

Б. Дондоков.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн мандатна комиссиин заседани

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 21. Сентябриин 21-нэй үдэр мандатна комисси хадаа гоминдановецуудай группын мандадые арсаһан Советскэ Союзай дурадхалые буруушаажа, Генеральна Ассамблейн процедурые эбдээ, Хитадай арадай республикын правительствын түлөөлэгшэдөө эльгээхэ эрхыень арсаад, гоминдановска бүлэгтэ бүрин эрхэнүүдые олгохын түлөө голосовалба.

Мандатна комиссиин заседаниин эхиндэ, Бельгиин түлөөлэгшэ Нисо гэгшэ комиссиин түрүүлэгшэ ямаршье арсалтагүй һунгагдаба.

Тэдэнэй һүүлээр, комиссиин секретарь хадаа өөһэдынгөө түлөөлэгшэдтэ мандадуудые олгоһон оронуудай правительствонуудай список уншаба, тэрэ списогтэнь гоминдановецуудай группа тэрэшэлэн оруулагдаа.

Советскэ түлөөлэгшэ Малик хадаа гоминдановска группын мандадуудай хуули буса байһание зааба. Түлөөлэгшэдые хүлеэн абаха гуйлтатайгаар Хитадай арадай республикын Центральна правительствын эльгээһэн түсхай бэшэг тухай дурдажа, энэ правительство хитад арадые үнэхөөр түлөөлһэн гансахан правительство мүн гэжэ Малик мэдүүлбэ. Гоминдановецуудай группа Хитадые гү, али хитад арадые түлөөлнэгүй, мүн тэрэшэлэн өөһэдһөө бэшэ хэнииешье түлөөлнэгүй гэжэ Малик хэлэбэ. Хитад арад энэ группые Хитадһаа намнан зайлуулһан ба өөрынгөө правительстве байгуулһан байна. Тиимэһээ, гоминдановецууд мүнөө үедэ гол түлэб США-гэй хүсэлэлгэнүүдэй ашаар, ООН-эй ба ООН-эй элдэб янзын организацуудта хуули бусаар байжа үргэлжэлһөөр. Гоминдановска бүлэгэй түлөөлэгшэдые мэдэрхэгүй һэмди гэжэ Малик мэдүүлбэ.

Чилиин, Бельгиин, США-гэй, Англиин, Индиин түлөөлэгшэд мүн лэ үгэ хэлэбэ. Тэрэнэй һүүлээр, түрүүлэгшэ болбол хүсэхэ зүйлдэ советскэ дурадхал таарана гү гэһэн асуудалаар голосовани хэхые комиссиин гэшүүдтэ дурадхаба. Советскэ Союзай ба Индиин түлөөлэгшэд советскэ дурадхалай түлөө голосовалаа, Бельги һаналаа бариба, бусад 6 гэшүүд —США, Англи, Чили, Мексика, Таиланд ба Турци советскэ дурадхалые буруушаажа голосовалаа.

Тэрэнэй һүүлээр, зүблэхэ зүйл тушаа үгэ хэлэхэ зуураа, Малик хадаа Генеральна Ассамблейдэ эльгээхэ мандатна комиссиин элидхэл соо мүнөөдэрэй заседани тухай тоосоое оруулха эрилтэ табиба.

Гоминдановецуудай мандадуудай хуулита байһанда һэжэгэлэжэ Советскэ Союзай хэлэһэн үгые буруушааһан тус комиссиин шиидхэбэри хадаа «үнэн зүб бэшэ ба хуули буса байна» гэһэн Малигай мэдүүлгые Генеральна Ассамблейдэ эльгээхэ элидхэлдэ тэрэшэлэн оруулхые дурадхаба. Комиссиин энэ заседани дээрэ болоһон зүбшэн хэлсэлгын ябаса тухай тоосоон Генеральна Ассамблейдэ эльгээгдэхэ элидхэлдэ оруулагдаха ёһотой гэжэ Малик мэдүүлбэ.

Нисо хадаа механическа голосованиин туһаламжаар энэ дурадхал буруушаагдаха байха гэжэ тухайлаад, энэ дурадхал тушаа голосовани хэхые дурадхаба. Гэбшье, Индиин түлөөлэгшэ Кескар иимэ процедуры буруушаажа үгэ хэлэбэ. Үгэ хэлэлгын болоһоной һүүлээр, комиссиин гэшүүд болбол гоминдановска группын статусые арсаһан Советскэ Союзай дурадхал буруушаажа комиссиин хэһэн ябуулга тухай тоосоое, тэрэшэлэн комиссиин шиидхэбэри «үнэн зүб бэшэ ба хуули буса» гэжэ шүүмжэлһэн советскэ мэдүүлгые Генеральна Ассамблейдэ эльгээгдэхэ эсэсэй элидхэлдэ оруулагдаха ёһотой байһание дурагүйшэгээр зүбшөөбэ.

Сентябриин 21-эй пленарна заседани

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 21. (ТАСС). Генеральна Ассамблейн сентябриин 21-нэй үдэрэй пленарна заседани дээрэ үгэ хэлэлгэ үргэлжэлөө. Иракын делегат Джемали түрүүлэн үгэ хэлэбэ. Тэрэ болбол уласхоорондын байдалые һайжаруулха ябадалда зорюулагдаһан хэбэртэй программа дурадхаба.

Эб найрамдалда туһалха зорилго табиһан хэбэртэй Джемалиин программа хадаа үнэн дээрээ Аюулгүйн Советэхи агууехэ державануудай нэгэн һаналтай байха принцип зайлуулхые дурадхана. Бүгэдэнниитын эб найрамдал хангаха ёһотой ООН-эй Устав тус принцип дээрэ үндэһэлэдэг байна. Джемали хадаа һулаар хүгжэнги оронуудта финансова болон техническэ туһаламжа үзүүлхые дурадхаба.

Тиихэ зуураа, Джемали Корейдэхи американецуудай ябуулгануудые дэмжэнэб гэжэ мэдүүлһэн ба палестинскэ арабуудта Израиль шэрүүн дошхоноор хандана гэжэ хэлээд, Израилие эрид шүүмжэлһэн байна.

Тэрэнэй һүүлээр, Шэнэ Зеландиин түлөөлэгшэ Берендсен үгэ хэлэжэ, Корейдэхи американска агрессиие һайшааһан ба Советскэ Союз тушаа хардалга хэһэн байна. Берендсен болбол ООН-эй гаршагтайгаар агрессивнэ хүсэнүүдые байгуулха тушаа США-гэй дурадхалые дэмжэжэ, Аюулгүйн Советэхи нэгэн һаналтай байха принципые шүүмжэлбэ.

Тэрэнэй һүүлээр үгэ хэлэһэн Австралиин делегат Спендер болбол ООН-эй принципүүдые эбдэхэ ба ООН-эй түг доро болобошье, США-гэй эзэрхэлгэ доро уласхоорондын сэрэгэй агрессивнэ хүсэнүүдые байгуулха гэжэ хараалһан американска дурадхалнуудые тэрэшэлэн дэмжэбэ. Берендсендэ адляар, Спендер хадаа Советскэ Союзда эсэргүү хардалга хэбэ. Тиихэдэ, Советскэ Союз аюулгүе хамгаалха зэбсэг болоһон ООН-эй хүдэлмэрилхэ шадабариень үгы хэхые оролдоно гэжэ һэшэхэлгүйгөөр байба.

Гватемалын түлөөлэгшэ Аревало корейскэ асуудал тушаа Аюулгүйн Соведэй хуули бусаар гаргаһан шиидхэбэринүүдые дэмжэһэн тухайгаа мэдүүлээд, колониальна системэ гэшэгэ дэлхэйн олонхи хубинуудта конфликтнуудые гаргаха гуламтань боложо үргэлжэлһөөр байна гэжэ тэмдэглэбэ. Англичанинуудай гартаа барижа байгаа Белис тушаа Гватемалын претензи мэдэрхые эрибэ. Аревало болбол франкистска Испанитай харилсаануud тухай асуудалые дахин хараха тухай пункт зүблэхэ зүйлдэ оруулхые арсаба. Генеральна Ассамблейн 1946 оной сессиин шиидхэбэридэ, Франкын ёһо журам хадаа фашизмын һүлэшэн түлгуури мүн гэжэ шүүмжэлэгдэһэн юм гэжэ тэмдэглээд, Аревало болбол мүнөө үедэ Ассамблейн хараа бодолые хубилгабал, демократида хүсэтэ сохилто хэгдэхэ байна гэжэ һануулба.

Удаадахи пленарна заседани сентябриин 23-да болохо.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн 5-дахи сесси Генеральна комитедтэ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 21. (ТАСС). ООН-эй Генеральна Ассамблейн Генеральна комитедэй заседани мүнөө үглөөгүүр болобо, саг зуура хэлсэхэ зүйлэй бүхы пунктнуудые, Хитад тушаа 2 пунктнуудһаа бэшэниинь һайшааха гэжэ Ассамблейдэ дурадхаха гэбэ.

Энэ асуудал тушаа шиидхэбэри дары абахые советскэ делегациин дурадхаашье һаань, комитет хадаа США-гэй дурадхаһан «Формоза тухай асуудалые» ба Советскэ Союзай дурадхаһан «Хитадта эсэргүү американска агресси тухай асуудалые» хэлсэхэ зүйлһөө гаргаха гү, али үлөөхэ тухай шиидхэбэри абалгые хойшолуулхын тула формальна шалтаг бэдэрбэ.

Ассамблейн түрүүлэгшэһээ, тэрэнэй 7 орлогшоноронһоо ба гол 6 комитедүүдэй түрүүлэгшэдһээ бүридэһэн Генеральна комитет болбол «Шэнэ дайнай аюулые зайлуулха тухай ба эб найрамдалай болон арадуудай аюулгүй байдал абадал бэхижүүлхэ тухай Декларация» гэжэ Советскэ Союзай дурадхаһан пунктые арсалтагүйгөөр һайшааба.

Комитет хадаа «Эб найрамдал хамгаалха нэгэдэмэл ябуулга» гэһэн гаршагтай пункт абажа, тэрэнэй туһаламжаар США болбол ООН-эй нэрэер агрессивнэ сэрэгэй хүсэнүүдые байгуулха түсэбөө нюун далдалхын тула Ассамблейн нэрэ хүндые ашаглаха һэдэлгэ гаргана.

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 21. (ТАСС). Комитедэй гэшүүдэй дунда байгаа өөһэдынгөө тала баригшадай олонхидто түшэглэн, США болбол агууехэ державануудай нэгэн һаналтай байха принцип эбдэхын ба эб найрамдал хангахаар ООН-эй тэмсэхэ шадабари һулдуулхын тула оруулагдаһан хэдэн пунктнуудые абтахые туйлаба. Эдэ пунктнуудые Советскэ Союзай ба Чехословакиин түлөөлэгшэд буруушааһан байна. США болбол франкистска Испанитай ООН-эй гэшүүд — оронуудай харилсаануud тухай пунктые, Грециин политическэ бэеэ даанхай ба территориальна бүтэн байха ябадалда аюул тохёолдоһон хэбэртэй асуудалые ба Советскэ Союз сэрэгэй плензйхидые гаргажа ябуулаагүй гэһэн асуудал хэлсэхэ зүйлдэ оруулхые туйлаба. Энэ пункт хадаа Советскэ Союзда эсэргүү шэглүүлэгдэһэн англо-американска шэнэ провокаци гээшэ.

Кореядэхи событинууд

Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин мэдээсэлнүүд

ПХЕНЬЯН, сентябриин 22. (ТАСС). Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командовани сентябриин 22-ой үглөөгүүр иигэжэ мэдээсэбэ:

Арадай армиин частьнууд бүхы фронтнууд дээрэ дайсанай шэрүүн контрдоботолгые һаатуулан, шанга байлдаанууды ябуулжа үргэлжэлһөөр.

Зүүн эрьеын райондо дайсанай контрдоботолгые һаатуулан, тэрэнэй ехэхэн гээлтэ хохидол ушарууллжа байна.

Инчонско (Чемульпо) шэглэлдэ дэмжэгдэһэн дайсанай десантна частьнууд шанга атаканууды хэнэ. Арадай армиин сэрэгүүд Сеулда орохые эрмэлзэжэ байгаа дайсанай доботолгые һаатуулан, хамгаалгын хүшэр хүндэ байлдаануудые хэжэ, дайсанай амиды хүсэндэ ба техникэдэ ехэхэн гээлтэ хохидол ушаруулна.

Сентябриин 21-нэй үдэр Арадай армиин частьнууд бүхы фронтнууд дээрэ американска 7 самолёдые буудажа унагаагаа.

* * *

ПХЕНЬЯН, сентябриин 22. (ТАСС). Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командовани сентябриин 22-ой үдэшэ иигэжэ мэдээсэбэ:

Арадай армиин частьнууд бүхы фронтнууд дээрэ дайсантай шанга байлдаануудые ябуулжа байлдаануудые ябуулжа байна.

Сентябриин 22-ой байдалаар, Кэминэй (Тонин) районие хамгаалжа байгаа Арадай армиин частьнууд Сеулай ба Кэминэй (Тонин) районой арад зоной шэн зоригто, патриотическа дэмжэлгэтэйгээр, тоогооро үлүү олон дайсанай доботолгые һаатуулан, һөөм газар бүхэниие хамгаалжа, шанга байлдаануудые ябуулжа байна.

Энээниие мэдэхэ гүт?

Дэлхэй дээрэ түрүүшын трамвай

Ородой гайхамшагта ухаалан зохёогшо Ф. А. Пироцкий гэгшэ 70 жэлэй саада тээ тэрэнэй проектээр бүтээгдэһэн дэлхэй дээрэ түрүүшын трамвайе ябуулһан байна.

1847 оной сентябрь һарада электрын хүсые холын газарта дамжуулха арга Ф. А. Пироцкий олоһон байха юм. Уралан нарижуулагша болбол 1876 оной апрель һарада юрын рельсэтэ зам дээрэ электрическэе хэрэглэхэ туршалга хэһэн байгаа. 1880 оной сентябриин 3-да морёор юумэ зөөдэг рельсээр 40 пассажирнуудые шэрэхэ хоёр-ярусна вагониие ябуулһан байна.

Ородой гайхамшагта электротехник Пироцкиин үедэ Д. А. Лачинов гэгшэ электроэнерги ехээр гаргашалангүй трамвайе нарихан проводагаар ябуулха арга олоһон юм.

СПОРТ

Хүнгэн атлетикээр БМАСС... түрүү һуури эзэлэлгын ...

Хүнгэн атлетикээр БМАСС... түрүү һуури эзэлэлгын туд... ба команданууд хоорондын... хан дүүрэһэн мүрысөөн б... республикынмнай физкуль... гуудай спортивна шадабари... гэжэлэй үргалтые харуу... Энээнии тус мүрысөөндэ ту... даһан республиканска юһэн... рекорднууд гэршэлнэ: Влади... Голованов («Большевик»)... метрын урилдаанда (11,1 сек... да), Анатолий Токарев 400 ... рын урилдаанда өөрынгөө... рые секундын арбаһай нэг... баар урилдаба (53,8 секунда)... лина Дементьева копьё шэдэ... урдаһай рекордые 3 м... урилдаа (31 метр 83 сантим... Борисова (ПВЗ-гэй «Локомоти... гүйдэл дундаа утые харай... рекордно туйлалта харуулба... метр 86 сантиметр). «Спарт... общество мүрысөөндэ хаб... даһан эдир спортсмен Игорь... родов эдирүүлэй республи... ска рекордые дээшэлүүлбэ. ... хадаа 400 ба 800 метрын ... дааһуулта 54,8 секунда ба 2 ... нута 08,1 секунда соо гүйжэ... Энэ жэлэй мүрысөөндэ «Бай... ба «Спартак» коллективу... спортсменүүд амжалтану... туйлаба. Т. Перевалов («Меди... А. Цыжипова («Большеви... Кузьмич («Спартак»), Ерми... (железнодорожно техникум)... хим амжалтануудые туйлаа.

Худөөгэй спортсменүүдэй д... һаа Петров (Кяхта), Лошкар... (Яруна), Устьянцева (Кяхта)... шэд республикын эрхим спо... менүүдэй туйлалтанууда... алдаа.

Городуудай группануудай ... лаар командна түрүү ... ПВЗ-гэй «Локомотив», 2-... һуурие — «Большевик», 3-... һуурие — «Медик» общест... нууд эзэлбэ. «Байкал» гэжэ ... коллектив 4-дэхи һуурида гар...

Аймагуудай группануудай ... мандна түрүү һуурие Заигр... команда эзэлээ. Кяхтын ... тив 2-дохи һуурида, Иволг... дахи һуурида гараба.

Мүрысөөндэ илаһан команд... нууд ба хүнүүдтэ физкультур... спортын республиканска ко... дэй грамотанууд ба шан ба... лагдаба.

Футбол

Сентябриин 22-то «Дина... стадион дээрэ футболоор гор... түрүү һуури эзэлэлгын ... матч үнгэрбэ. Эндэ «Красн... Звезда» ба «Комсомолец» ... спортивна общестбонүүдай ко... дануд уулзаба.

Наадаанай эхилхэтэй сасуу ... тологшо «Красная Звезда» ком... дынхид түрүүшын очко нээбэ.

Наадаанай хоёрдохи хахадай ... дэ «Комсомолец» командын в... тагай хажууда гол сохиг... аюул хэдэн дахин тохёолд... Тиигэжэ байтар энэ команд... нэгэ гэшүүн бүмбэгэ гарад... дайражархиба, тиин 11 метр... штрафной бүмбэгые «Комсомол... командын ворота руу нухэр ... бон сохижо, тооё 2:0 болго... Уданшьегүй 3-дахи гол сохи... жо, тоо 3:0 болоно. Диилд... команда тоо нэхэх гэжэ ех... оролдоно, тиин, 20-дохи минутад... эдэнэр арайхан гэжэ нэгэ очко н... һэн байна.

Энэ үдэрэй наадан 3:1 ... тоотойгоор «Красная Звезда» ... мандын илалтаар дүүрэбэ.

Заһабари

Манай газетын сентябриин 2... най номерто толилогдоһон, ССС... эй арадай ажахые һэргээн б... хоохо ба хүгжөөхэ гүрэнэй з... доху урьһаламжын таблица с... нэгэ тоо балараар гараһан б... на. Түс таблицаар облигаци... даа шалгаалхада серинүүдэй ... мернүүдэй хойто тээһээ хоёрд... колонкын хэһэг һүүлшын ... «037719» гэжэ тоолон шалга... хэрэгтэй.

Редакц...

Харюусалгатай редактор... орлогшо Ц. Б. БУДАЕВ...

МҮНӨӨДЭР УЛАН-УДЭД...

«Прогресс» кинотеатрта ... «Ошоонууд» гэжэ хитадай ... һайханай кинокартина үдэш... 3—5—7—9—11 часуудта. «Тэрэ ... эрые Сүхэ-Батор гэжэ нэрлэ... гэжэ кинокартина үдэрэй 11—... часуудта.

«Эрдэм» кинотеатрта — «... ледэй солистка» гэжэ кинок... тина үдэшын 3—5—7—9—11 ч... суудта. «Конёк-Горбунок» ... кинокартина үдэрэй 11—1 ч... суудта.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора —7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов партийной жизни, культуры и быта— 4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6-84, мест. информации и писем—6-84. Для междугородных переговоров—16.

Н—02393. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР.